

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TUTANAK DERGİSİ

7 nci Birleşim

8 Ekim 1980 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	108	Onaylanmasının uygun bulunduğu dair Kanun Tasarısı. (1/6) (S. Sayısı : 11)	112:113
II. — KANUN TASARISI VE TEKLİFLERİ	108		
1. — 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklik yapılması hakkında Kanun Teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (2/7) (S. Sayısı : 18 ve 18'e 1 nci ek)	108:112	3. — Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı. (1/7) (S. Sayısı : 12)	113:125
2. — 1 Mayıs 1969 tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin			

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ve eki protokol ile sözleşmenin yürütümü ile ilgili idari anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu dair (1/4) (S. Sayısı : 9) ve

Türkiye Cumhuriyeti ve Norveç Krallığı arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile bu sözleşmeye ek protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu dair (1/5) (S. Sayısı : 10) kanun tasarıları görüşülerek kabul edildiler.

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinin (2/7) (S. Sayısı : 18) tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak 1 ve 2 nci maddeleri kabul olundu. 3 ncü maddenin görü-

şülmesi sırasında, maddenin komisyonca geri istenmesi üzerine, teklifin geri verilmesi kabul edildi.

Birinci Oturuma saat 14.38'de son verildi.

İkinci Oturum

İsa Armağan ile Mustafa Pehlivanoğlu haklarındaki (3/3) (S. Sayısı : 16) ve

Necdet Adalı ile Kemal Ergin haklarındaki (3/4) (S. Sayısı : 17) ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair MGK İhtisas Komisyonu raporları kabul edildi.

8 Ekim 1980 Çarşamba günü saat 14.30'da toplanılmak üzere birleşime saat 18.10'da son verildi.

Haydar SALTİK

Orgeneral

Milli Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.30

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA (Hv. K. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

BAŞKAN — Milli Güvenlik Konseyininin 7 nci Birleşimini açıyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklik yapılması hakkında Kanun Teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (2/7) (S. Sayısı : 18 ve 18'e 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin 1 nci sırasında yer alan; 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifinin, geçen

(1) 18 S. Sayılı basmayazı 6 . 10 . 1980 tarihli 6 ncü birleşim tutanağına,

18'e 1 nci ek S. Sayılı basmayazı bu tutanağa eklidir.

6 ncü Birleşimde bir önerge ile birlikte Komisyona iade edilmiş bulunan 3 ncü maddesi hakkında İhtisas Komisyonunun düzenlediği metin, 18'e 1 nci ek sıra sayı ile basılıp sizlere dağıtılmıştır.

Bu konudaki İhtisas Komisyonu ve Bakanlık temsilcileri yerlerini aldılar.

İhtisas Komisyonu tarafından yeniden düzenlenen 3 ncü maddenin içinde iki ek maddeye yer verildi, Şimdi bunları ayrı ayrı okutup işlem yaptıracağım.

Evvvela ek 1 nci maddeyi lütfen okuyunuz efendim.

1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 3. — 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Bu Kanununun 13 ncu maddesindeki zaman ve yer kaydına bakılmaksızın, anılan madde ile 15 nci madde hükümlerine göre, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görevine giren suçları işleyen siyasi partilerin her kademe ve yan kuruluşlarının yönetici ve üyeleri ile siyasi partilerle ilişkileri görülen diğer kuruluş ve derneklerin yönetici ve üyelerinin suç dosyaları hakkında, soruşturma ve yargılama yapmaya, parti genel merkezlerinin bulunduğu yer Sıkıyönetim Komutanlıkları nezdindeki Askeri Mahkemeler yetkilidir.

Ancak, Sıkıyönetim Komutanı bu suçlardan nezdinde kurulan Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili makam veya adli mercilere gönderebilir.

İkinci fıkraya istinaden suç dosyasının gönderildiği makam dosyayı geri çeviremeyeceği gibi adli merciler de görevsizlik ve yetkisizlik kararı veremezler.

BAŞKAN — Efendim, 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi reylerinize sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... **Kabul edilmiştir.**

Ek madde 2'yi lütfen okuyunuz.

EK MADDE 2. — Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek ihtiyaca göre ve Milli Savunma Bakanının yapacağı teklif üzerine, istenilen sayıda Cumhuriyet Savcısı ile Cumhuriyet Savcı Yardımcısı, asıl görev yerleri ile ilişkileri kesilmemek ve kadroları saklı kalmak koşuluyla kazanılmış hakları olan kadro maaşlarıyla Sıkıyönetim Yardımcı Savcılıklarında süreyle sınırlı olmaksızın özel kanunlarındaki usule göre Yüksek Savcılar Kurulunca görevlendirilirler ve aynı usule görevlerine iade edilirler. **Yüksek Savcılar Kurulu**, istemin intikalinden itibaren yedi gün içinde gerekli kararı verir. Bu şekilde görevlendirilen Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcıları Sıkıyönetim Yardımcı Savcılarının, görev ve yetkilerini haizdirler.

Görevlendirilecek Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının bu görevlerinde, fiilen en az beş yıl süre ile hizmet görmüş olmaları şarttır.

Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının yükselmeleri, birinci sınıfa ayrılmaları ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır ve Sıkıyönetim hizmetinde geçirdikleri süreler asıl mesleklerinde geçmiş sayılır. Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının çalışma ve genel davranışları göz-önüne alınarak haklarında Sıkıyönetim Komutanı ve Sıkıyönetim Askeri Savcıları'nın düzenleyecekleri siciller ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı ile askeri adalet müfettişleri tarafından verilecek notlar, yükselmelerinde değerlendirilmek üzere Adalet Bakanlığına gönderilir. Üç aydan az olan hizmetler için sicil düzenlenmez.

Sicillerin düzenlenme şekil ve esasları yönetmelikle gösterilir.

Haklarında disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, şahsi ve görev ile ilgili suçların soruşturulması ve kovuşturulması ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır. Ancak, özel kanunlarına göre verilen izinden sonra soruşturma işlemi askeri adalet müfettişi tarafından yapılarak soruşturma evrakı Adalet Bakanlığına gönderilir.

Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcıları izin, istirahat, tedavi konularında Askeri Hâkimlerin statüsüne tabidirler; aylıkları, kesenekleri, sosyal yardımları ve ödenekleri Adalet Bakanlığı Bütçesinden, yollukları ve diğer giderleri Milli Savunma Bakanlığı Bütçesinden karşılanır.

Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarına, bu görevlerinin devamı süresince 2155 sayılı Kanun uyarınca tayin bedeli ile eşidi derecedeki askeri savcılara ödenen Sıkıyönetim hizmet zammı da ödenir.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde Hükümet Temsilcisi arkadaşımızın bir diyeceği var mı?

KEMALETTİN ALİ KAŞIHOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, bu metni Sayın Komisyon üyeleriyle beraber hazırladık; bu bakımdan metne karşı bir diyeceğimiz yoktur.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun efendim.

ORGANİZATÖR HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz, birinci paragrafta şu anda dikkatimi çeken bir husus var, onu Komisyona ve Hükümet Sözcüsüne sormak istiyorum.

Hazırlanan ek 2 nci maddenin birçok yerinde; «Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının hakları özel kanunlarındaki usullere göre...» denmektedir. Atamalarla ilgili 2 nci maddenin dördüncü satırını okuyorum : «Sıkıyönetim Yardımcı Savcılıklarında süre ile sınırlı olmaksızın özel kanunlarındaki usule göre Yüksek Savcılar Kurulunca görevlendirilirler ve aynı usulle görevlerine iade edilirler.» Devam ediyorum : «Yüksek Savcılar Kurulu, istemin intikalinden itibaren 7 gün içinde gerekli kararı verir.» deniyor. Bundan sonra da birçok yerde «özel kanunlarına göre...» denilmiş. Zaten bu kurul, o özel kanunun içerisinde yer almıştır. Acaba tekrar olmuyor mu, çıkarılmasında bir zorluk var mı, yeni bir açıklık getiriyor mu?

BAŞKAN — Evet, Komisyon üyeleri ne diyor efendim?..

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Hükümet Temsilcisi bu konuda konuştuktan sonra Komisyon olarak mütalaamızı arz edeceğiz efendim.

BAŞKAN — Peki.

Hükümet Temsilcisi arkadaşımız, buyurun efendim.

KEMALETTİN ALİ KÂŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, işaret buyurulan husus şöyledir :

Aslında bu arkadaşlarımız geçici süre ile Sıkıyönetimde görev almaktadır. Bu bakımdan Komisyon, Savcı ve Savcı Yardımcıları haklarında bir işlem yapılırken, esas olarak Hâkimler ve Savcılar Kanununun esas alınacağını prensip olarak kabul etmiştir. Bu bakımdan iki üç yerde, «özel kanunlarındaki hükümler saklıdır» deyimini kullanmak mecburiyetinde kalmıştır. Ancak, bunun yanında Sıkıyönetim Mahkemelerine Savcı Yardımcısı olarak atanırken, elbetteki görev yerlerinin hususiyetleri de gözönünde bulundurulmuştur. Yüce Heyetinizle meseleyi müzakere ederken; örneğin, bir tahkik izninden sonra, hadise yerinde inceleme görevi doğrudan doğruya askeri müfettişlere verilmiştir, müfettiş hâkimlere verilmiştir. O bakımdan buradaki bu deyimlerin, biz bir mahzur yaratmayacağı kanaatindeyiz. Buralardan notlar gelecektir; ama yıllık terfileri Yüksek Savcılar Kurulunca yapılacaktır, iki yılda derece terfileri yine Yüksek Savcılar Kurulunca yapılacaktır. Zira bizim terfilerimiz, Komisyon toplantısında da arz etmiştim; «tercihli, mümtaz, adi» veya «terfi edemez» şeklinde

kendi özel kanunlarındaki sisteme göre yapılmaktadır. Yoksa, bizzatı devlet memurlarında terfi sistemiyle bizim terfi sistemimiz arasında bir benzerlik de yoktur. Bunu arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Komisyon.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Komutanım, Cumhuriyet Savcı ve Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının bu yasanın içerisinde dört tane özel işlem ve eylemi vardır.

Atanma sistemi bir başka yasanın içerisinde olduğu için atanma sistemimizin birinci paragrafın içerisinde «özel yasına göre» diye ifade ettik.

Haklarında soruşturma yapılması konusu, bir başka yasa içerisinde olduğu için o soruşturmanın da mensubu bulunduğu yasa içerisinde olduğunu vurgulamak kastiyle orada da «özel yasa» deyimini kullandık.

Yetkileri ve sorumlulukları bir başka yasa da bulunduğu için, o paragrafta da yine yetki ve sorumluluğunu, özel yasına göre söyledik.

Özlük hakları ise bir başka yasa da bulunduğu için o fıkraı da düzenler iken «aylık ödenek ve diğer özlük hakları özel yasalarına göre verilir» deyimini ayrı ayrı kullanmak mecburiyetinde kaldık. Çünkü, haklarındaki yapılacak dört işlem, ayrı ayrı yasalarda bulunduğu için her fıkraı düzenlerken o fıkranın içerisinde o özel yasaya atıfta, göndermede bulduk.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sorulacak başka bir soru var mı?

ORGGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Müsaade ederseniz Sayın Başkanım, ben ayrı ayrı bahsedilmesinden endişe duyduğumu dile getirmek istemedim. Belki Yüksek Heyete iyice açıklayamadığım için bir anlaşmazlık oldu.

Biraz evvel okuduğum satırda ve maddenin diğer kısımlarında, evvela «özel kanunları» var; ayrıca da «Yüksek Savcılar Kurulu» nu iki defa tekrar ediyoruz. «Bunu tekrar etmeye lüzum var mı?» dedim. Özel kanunları var olduğuna göre, onun içerisinde «Yüksek Savcılar Kurulu» da var zaten. Tekrar okuyorum :

«Sıkıyönetim Yardımcı Savcılıklarında süreyle sınırlı olmaksızın özel kanunlarındaki usule göre...» Bu usulde Yüksek Savcılar Kurulu vazifelendirir zaten. «Yüksek Savcılar Kurulunca görevlendirilirler ve aynı usulle görevlerine iade edilirler.»

Tekrar bir yerde daha geçiyor : «Yüksek Savcılar Kurulu, istemin intikalinden itibaren yedi gün içinde gerekli kararı verir.»

Haddizatında, kanunla, hangi kurulun bu tayini yapacağı tadat edilmiştir ve diğer fıkralarda geçen bağlantılar da zaten kanunda açıklanmış durumda. Burada «Yüksek Savcılar Kurulu» diye tekrar tasvir etmek, hem kanunu, hem onu bir kere daha vurgulamak bana fazla geldi, onu arz etmek istedim.

BAŞKAN — Efendim, doğrudur belki, tekrar oluyor; ama savcılar ve savcı yardımcıları, özel bir durum dolayısıyla sıkıyönetim mahkemelerine tayin ediliyorlar, normal mahkemelere değil. Yüksek Savcılar Kurulu normal tayinleri yapıyor. Bir yanlışlık olmasın diye belki burada da aynı kurulun bu vazifeyi yapacağı vurgulanmış oluyor, benim anladığım kadarıyla. Bilmiyorum, Hükümet Temsilcisi arkadaşımız ne diyecek.

KEMALETTİN ALİ KÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, tamamen katılıyoruz. Bir nüans farkı olduğu için, burada Yüksek Savcılar Kurulunu arz etme mecburiyetinde kaldık.

Eğer mesele acil ise ve Yüksek Savcılar Kurulunun toplantısından sonra mesele çözümlenecekse - örneğin, bir yerde savcı arkadaşımız hastalanmıştır, vefat etmiştir, istifa etmiştir; buradaki savcılık müessesesi boşalmıştır, ama savcılık müessesesi devam eden bir görevdir, kesinlikle ara verilmez - o zaman, Yüksek Savcılar Kurulunun toplantı gününe kadar önce salâhiyeti Bakanlık verir. Eğer böyle bir husus olmasa, yani bizde geçici yetki verme konusu, geçici olarak Bakanlığa da aittir, ama burada vurguluyoruz. Diyoruz ki; «Hayır, bu konu kesinlikle Yüksek Savcılar Kurulunda görüşülecek, ama bir hafta içerisinde Yüksek Savcılar Kurulunca mesele noktalanacak.» Kendi özel kanunumuzda biz, Genelkurmay ve dolayısıyla Milli Savunma Bakanlığından mesele bize intikal ettiği zaman, önce yetki veririz, sonra meseleye Yüksek Savcılar Kurulundan da geçirebiliriz. Ama burada kanun vazı diyor ki : «Hayır». Önce, Adalet Bakanlığını hatta sokmuyor, «Adalet Bakanlığı sen yetki vermeyeceksin en başta» diyor. Sonra «bu kararı, tatbik için göstermeyeceksin...» Meseleyi başından sonuna kadar Yüksek Savcılar Kurulu inceleyecek. Aksi takdirde, bizim özel kanunumuzda bizzat Adalet Bakanlığının da yetki vereceği durum vardır. Bunu saygıyla arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Komisyon Sözcüsü.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Adalet Bakanlığı Temsilcisinin görüşlerine aynen katılıyoruz.

Ayrıca, Yüksek Savcılar Kurulunun savcı ve yardımcılarını nerelere atayacağı özel yasasında gösterilmiştir. Buradaki incelik veya buradaki nüans, Yüksek Savcılar Kurulunun savcı ve yardımcılarının, özellikle sıkıyönetim mahkemelerine de atayabileceğini ifade etmek için özen gösterilerek düzenlenmiştir. Sadece «Özel yasasına göre atanır» dediğimiz zaman, özel yasasında sıkıyönetim mahkemeleri ve sıkıyönetim savcılıkları yazılmadığı için, Savcılar Kurulunda bir tereddüt olabilir. Konuya açıklık getirmesi bakımından bu tarzda kaleme aldık.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Bir fazlalık oluşu, kanunun ruhunu bozmuyor, yani çıkarılabilir de, ama zannediyorum böyle vurgulamakta, şimdi verilen izahat karşısında fayda olacağını zannediyorum.

Sizin bir değişiklik teklifiniz, çıkarılmasını arzu ettiğiniz bir şey var mı?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hayır efendim yok; aydınlandım efendim, sağolun.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun, Hükümet Temsilcisi.

KEMALETTİN ALİ KÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, yalnız şurada şunu çok özür dileyerek kısaca arz edeyim : İleride yargı bahsini Yüce Konseyiniz bir başka türlü düzenleyecek olursa; örneğin, hâkimlerin ve savcıların atanması veya özlük işleri bütünü içinde bir komisyona verilecekse; şu anda hâkimlerin özlük işlerini Yüksek Hâkimler Kurulu yürütüyor; savcıların özlük işlerini de Yüksek Savcılar Kurulu yürütüyor; ama ileride kabul edilecek bir prensiple eğer bu kurulların müştereken görev alması düşünülüyorsa, belki sonunda bir sakınca olur, ama Yüksek Savcılar Kurulu yerine de o kurul otomatikman geçer.

BAŞKAN — Efendim, o kanun çıkarken buna aykırı kanunların değiştirildiği de zikredilir, mesele kalmaz. Bu, öyle bir şey olduğu zaman görüşülür.

Madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim?.. Yok.

2 nci maddeyi oylarımıza sunuyorum : Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Çerçeve 3 ncü maddeyi olduğu gibi reylerinize sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Şimdi 4 ncü maddeyi okutuyorum :

Madde 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okutuyorum :

Madde 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı, uğurlu olsun.

2. — 1 Mayıs 1969 tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/6) (S. Sayısı : 11) (1)

BAŞKAN — Efendim, gündemin ikinci sırasında 1 Mayıs 1969 tarihli Türkiye İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, 11 sıra sayı ile basılıp sizlere dağıtılmıştı.

Bu tasarı üzerinde görüşmelere başlıyoruz.

İlgili Bakanlık Temsilcisi arkadaşlar yerlerini aldılar.

Şimdi tasarının tümü üzerinde görüşme açıyorum. Söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi lütfen 1 nci maddeyi okuyunuz.

1 Mayıs 1969 Tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Konseyi arasında 25 Mayıs 1979 tarihinde Bern'de imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi-

(1) 11 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

ne Ek Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde, önce Hükümet Temsilcisi arkadaşlarımdan Ek Sözleşme hakkında kısa bir bilgi rica ediyorum.

ERCÜMENT ARTUNÇ (Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi) — İsviçre ile mevcut Sosyal Güvenlik Anlaşmasının günün şartlarına uydurulması gayesiyle bu Ek Sözleşme yapılmış bulunmaktadır. Sözleşmenin ilk yapıldığı sırada Bağ-Kur bu sözleşmeye dahil edilmemişti; çünkü 1.4.1972'de kurulan bu sosyal güvenlik kuruluşumuz, bu Ek Sözleşmeyle sözleşme kapsamına alınmıştır.

Ayrıca, 506 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde öngörülen banka, sigorta sandıkları da Ek Sözleşmeye dahil edilmiştir. Ek Sözleşmeyle getirilen en mühim yenilik, İsviçre'de çalışıp da yurda kesin dönen vatandaşlarımızın gerek kendilerinden, gerek işverenlerinden kesilen sigorta primlerinin döndüklerinden sonra talep etmeleri halinde, buradaki sosyal güvenlik kuruluşumuz olan Sosyal Sigortalara iadesini öngörmesidir.

Bu iade karşılığında İsviçre'de geçen hizmet süreleri aynen Türkiye'de geçerli sayılıyor ve iade edilen prim karşılığı Türk parasına çevrildikten sonra eğer bakiye kalırsa sigortalıya iade ediliyor.

Bu Ek Sözleşmenin esasları budur Sayın Başkanım.

BAŞKAN — O halde 6 ncü Birleşimde kabul edilen, Norveç ve İsveç'le yapılmış bulunan Sözleşmeye paralel olarak hazırlanmış bir sözleşme oluyor.

ERCÜMENT ARTUNÇ (Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi) — Bu prim iadesi henüz o sözleşmelerde öngörülmedi, ilk defa yapıldı İsveç ve Norveç efendim. 1.1.1972'de, 1.1.1969'dan geçerli olmak üzere yapılan ve esasen mevcut olan sözleşmeye ek bir sözleşmeyle bu yeni hükümler getirilmiş oluyor.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Bu madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız var mı efendim?. Yok. Birinci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 2 nci maddeyi okuyunuz efendim.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz isteyen arkadaşımız var mı?. Yok.

İkinci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okuyunuz.

MADDE 3. — Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz isteyen arkadaş var mı? Yok.

Üçüncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum efendim: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı ve uğurlu olsun.

3. — *Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı. (1/7) (S. Sayısı : 12) (1)*

BAŞKAN — Efendim gündemimizin 3 ncü sırasında, Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkındaki Kanun Tasarısı mevcuttur. Bu tasarı 12 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

İlgili Bakanlık Temsilcisi arkadaşlarımız da yerlerini aldılar.

Bu kanunun tümü üzerinde konuşmak isteyen arkadaşım var mı efendim?. Yok.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi lütfen okuyunuz efendim.

Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 7.6.1979 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde önce Hükümet Temsilcisi arkadaşlarımızdan, ki 44 maddelik bir anlaşmadır, anlaşmanın maddeleri hakkında kısa kısa izahat vermelerini rica ediyorum.

Buyurun efendim.

(1) 12 S. Sayılı Basmayazı Tutanağın Sonuna Eklidir.

İLDENİZ DİVANLIOĞLU (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — 7 Haziran 1979 tarihinde Türkiye ile Amerika arasında Ankara'da imzalanmış ve Yüce Heyetinizin onayına sunulmuş olan bu Anlaşma, Türkiye'nin uzun zamandan beri imzalanmış olduğu anlaşmaların yeni bir örneğini teşkil etmektedir. Türkiye'nin diğer birçok devletlerle bu konuda imzalanmış olduğu anlaşmaların klasik bir örneğidir.

Türkiye Cumhuriyetinin Amerika ile imzalanmış olduğu ilk anlaşma, 23 Haziran 1923'de Lozan'da imzalanmış olan anlaşma, suçluların iade edilmesi konusundaki anlaşmanın yerine geçmesi için imzalanmıştır. O günün koşulları içinde imzalanmış olan bu anlaşmanın; günün ihtiyaçlarına daha uygun hale getirilmesi, ayrıca yeni düzenlemelerle tamamlanması ve bir de memleketimiz bakımından en önemli ceza işlerinde karşılıklı yardımlaşmayı sağlayan hükümlerle (ikinci bölümünü teşkil eder) takviyesi için yapılmıştır.

Anlaşma, suçluların hangi şartlarda geri verileceği, geri vermenin hangi belgelerle yapılacağı, hangi şartlarla reddedileceği, suçluların geçici tutuklanmaları, daimi tutuklanmaları, yazışma lisanının nasıl olacağı, ücretlerin kimin tarafından verileceği gibi hükümleri ihtiva etmektedir ve yüksek malumunuz olan en son hükümler de yürürlüğe girişleriyle ilgili hükümlerdir.

Şimdiye kadar imzalanmış olduğumuz anlaşmaların yeni bir tipi olması, ayrıca ilk defa Amerika'nın yabancı bir ülkeyle cezai konularda işbirliği anlaşması yapmış olması bakımından da çok özel bir anlaşmadır. Geçen yıl Amerikan Senatosunda oybirliği ile kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Efendim, bu 44 maddeyi, Suçluların Geri Verilmesi Hakkındaki Ek Anlaşmanın maddelerini birinci bölümden başlayarak okutuyorum efendim :

Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması

Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri, suçluların geri verilmesinin yeniden düzenlenmesi ve ceza işlerinde karşılıklı yardım ilkelerinin saptanması yolu ile suçların önlenmesinde daha etkin bir işbirliği sağlamak isteği ile aralarında bir «Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması» bağitlamayı kararlaştırmışlar ve bu amaçla Yetkili Temsilcileri olarak :

Türkiye Cumhurbaşkanı :
Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Genel Müdürü
Bay İldeniz Divanlioğlu'nu,
Amerika Birleşik Devletleri Başkanı :

Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi Bay Ronald I. Spiers'i,
Atamışlardır.

Bu temsilciler, usulüne uygun ve gerekli yetki belgelerinin karşılıklı değişiminden sonra, aşağıdaki maddeler üzerinde anlaşmışlardır :

BÖLÜM : I

Suçluların Geri Verilmesi

KESİM : I

Genel Hükümler

MADDE : 1

Suçluları Geri Verme Yükümlülüğü

1. Sözleşen Taraflar, istenilen Taraf ülkesi içinde bulunup da bir suçtan ötürü hakkında kovuşturma yapılan veya bir suçla itham edilmiş veya bir suçtan hüküm giymiş olan, veya isteyen Taraf ülkesinde işlenmiş bir suç nedeniyle adli yargı organlarınca verilmiş bir cezanın yerine getirilmesi amacıyla diğer tarafça istenen tüm kişileri, bu anlaşmada yer alan hüküm ve koşullara uygun olarak, birbirlerine teslim etmeyi üstlenirler.

2. Suç, isteyen Taraf ülkesi dışında işlenmiş olduğu takdirde, istenilen Taraf :

a) Kendi yasaları, benzer koşullarda işlenmiş böyle bir suçun cezalandırılmasını öngörüyorsa, veya,

b) Suç, isteyen Tarafın bir uyruğu tarafından işlenmiş olup da, anılan Tarafın kendi yasalarına göre bu kişiyi yargılama yetkisi varsa,

Bu anlaşmada belirtilen hükümlere bağlı olarak, suçlunun geri verilmesini kabul edecektir.

MADDE : 2

Geri Verme Konusu Olabilecek Suçlar

1. Geri verme konusu olabilecek suçlar, bu Anlaşma hükümlerine uygun olmak üzere, şunlardır:

a) Bu Anlaşmaya Ek Listede yazılı olsun olmasın, hem Türkiye yasalarına, hem de Birleşik Devletler federal yasalarına göre, asgari haddi bir yılı aşan süre ile hürriyeti bağlayıcı bir cezayı veya daha ağır bir cezayı gerektiren suçlar.

b) Bu Anlaşmaya Ek Listede yazılı olup hem isteyen Taraf, hem de istenilen Taraf yasalarına göre asgari haddi bir yılı aşan bir süre veya daha ağır bir cezayı gerektiren suçlar.

Geri verme amaçları bakımından, Sözleşen Tarafların yasalarının, suça aynı suçlar kategorisi içinde yer verip vermemesi veya bir suçu aynı deyimlerle nitelendirip nitelenmemesi önemli olmayacaktır.

2. Geri verme konusu olabilecek bir suçla ilgili cezanın veya hürriyeti bağlayıcı mahkûmiyet hükmünün yerine getirilmesi amacıyla yapılan geri verme istemi, bakiye cezanın veya infaz edilecek mahkûmiyetin süresi en az altı ay olduğu takdirde kabul edilecektir.

3. 1 nci fıkrada belirtilen koşullara bağlı olmak üzere, geri verme şu suçlar için de kabul edilecektir:

a) Geri vermeye konu olabilecek herhangi bir suçun işlenmesine teşebbüs, veya böyle bir suçla asli, müşterek veya ferî fail olarak katılma;

b) Sözleşen Tarafların her ikisinin yasalarına göre de suç teşkil etmesi kaydıyla, Türkiye yasalarına göre suç işlemek için cemiyet teşkili ve Birleşik Devletler yasalarına göre iki veya daha çok kişinin kanunsuz bir eylem için anlaşması;

c) Yalnız Birleşik Devletler yargı yetkisinin uygulanması amacıyla; kişi veya malların nakledilmesinin, iletilmesinin veya dış veya eyaletlerarası ticaretin yapılmasında posta veya öteki haberleşme yollarının veya başkaca araçların kullanılmasının, belli bir suçun unsurunu meydana getirmesi halinde, Anlaşmaya göre geri vermeye konu olabilecek böyle bir suç.

4. Geri verme istemi, birbirinden ayrı çeşitli suçları kapsadığı ve geri vermeye konu olabilecek suçlardan biri için kabul edildiği takdirde, yukarıda 1 ve 2 nci fıkralar gereklerini, isteyen Tarafça çekilecek hürriyeti bağlayıcı ceza veya yerine getirilecek ceza mahkûmiyetinin süresi bakımından yalnız başına karşılamayacak olan ve nitelik yönünden geri verme konusu olabilecek öteki suçlar için de, geri verme kabul edilecektir.

MADDE : 3

Reddetme Koşulları

1. Geri verme aşağıdaki hallerde kabul edilmeyecektir :

a) Geri verme istemine konu olan suç, istenilen Tarafça, siyasi nitelikte veya böyle bir suçla murtabit bir suç sayılır ise; veya geri verme isteminin,

gerçekte, istenen kişiyi, siyasi görüşleri nedeniyle kovuşturmak veya cezalandırmak için yapılmış olduğuna istenilen Tarafça kanaat getirilir ise.

Bununla birlikte, bir Devlet Başkanına veya Hükümet Başkanına veya aileleri üyelerinden birine karşı işlenmiş veya işlenmeye teşebbüs edilmiş bir suç, siyasi nitelikte bir suç sayılmıyacaktır.

Bu fıkra hükümleri, sözleşen Tarafların, çok taraflı uluslararası bir anlaşma ile, halen üstlenmiş oldukları veya sonradan üstlenebilecekleri bir yükümlülüğü etkilemez.

b) Geri verme istemine konu olan suç, adli ceza yasalarına göre suç olmayan sırf askeri nitelikte bir suç ise ;

c) Teslimi istenen kişi, isteyen veya istenilen Taraflardan birinin yasalarına göre, geri verme istemine konu olan suçtan ötürü kovuşturulmaktan veya cezalandırılmaktan, zamaşımı nedeniyle, bağışık ise;

d) Teslimi istenen kişi, geri verme istemine konu olan suçtan ötürü istenilen Devlette yargılanarak kesin ve bağlayıcı bir hükümle beraat etmiş veya mahkûm olmuş ise;

e) Geri verme istemine konu olan suç, istenilen Tarafın yasalarına göre, bu Taraf ülkesinde işlenmiş olup da, kovuşturma için istenilen Taraf adli makamlarına intikal ettirilmiş veya intikal ettirilecek ise; veya

f) Geri verme istemine konu olan suç, Taraflardan birinde çıkarılan genel veya özel affa konu olmuş veya olmakta ise.

2. Geri verme, aşağıdaki hallerden birinde reddedilebilir :

a) Teslimi istenen kişi, aynı suçtan ötürü istenilen Tarafta kovuşturulmakta ise;

b) İstenilen Taraf, aynı suçtan ötürü, kovuşturmamak veya kovuşturmayı durdurmak kararı almış ise; veya

c) Teslimi istenen kişi, aynı suçtan ötürü bir üçüncü Devlet ülkesinde yargılanarak beraat etmiş veya mahkûm olmuş ise.

MADDE : 4

Uyruklar

1. Sözleşen Taraflardan hiçbirisi, kendi uyruklarını geri vermek zorunda olmayacaktır. Ancak, Birleşik Devletlerin yetkili yürütme makamı, kendi seçimine göre, yerinde gördüğü takdirde, kendi uyruklarının geri verilmesini kabul etmeye yetkili olacaktır.

2. İstenilen Taraf kendi uyruğunu geri vermediği takdirde, yasasında öngörülmek kaydıyla kovuşturma işleminin yapılabilmesi için, isteyen Tarafın istemi üzerine, durumu yetkili makamlarına iletacaktır. İstenilen Taraf ek belge veya kanıtlara gerek görür ise, bu gibi belge veya kanıtlar bu Tarafa masrafsız sağlanacaktır. İsteyen Tarafa, isteminin sonuçlarından bilgi verilecektir.

3. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş suçlardan ötürü aranmakta olan kişileri teslimine ilişkin istemler, istenilen Tarafça, bu Tarafın uyrukları için kabul edilmeyecektir.

MADDE : 5

Belirleme Yetkisi

Suçun, 3 ncü maddede sayılan nedenlerle geri vermenin reddolunmasını gerektirecek niteliğini belirleme hakkı, yalnız istenilen Tarafın yetkisinde bulunacaktır.

MADDE : 6

Haberleşme Yolları ve Dili

1. Geri verme istemi, diplomatik yollardan yazılı biçimde yapılacaktır.

2. Geri verme istemi, isteyen Tarafın dilinde yazılacaktır.

Bununla birlikte, geri verme istemine ve dayanağı belgelere, istenilen Taraf dilinde onaylı çevirileri eklenecektir.

KESİM : II

İstemler

MADDE : 7

İstem İçeriği

1. Hakkında kovuşturma yapılan veya bir suçla itham edilen ve henüz hüküm giymemiş olan bir kişi ile ilgili isteme aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzakeresi;

b) Olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;

c) Suç, istenilen Taraf ülkesinde işlenmiş olsa idi, istenilen Tarafın yasalarına göre, istenen kişinin tutuklanmasını ve mahkemeye sevkini haklı gösterebilecek olan kanıtlar;

d) İstenen kişinin, tutuklama müzakeresinde belirtilen kişi olduğunu gösteren ve varsa, uyrukluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve

e) İsteyen Tarafın; suç tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman- aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suç uygulanabilecek yasaların madde metinleri.

2. Hüküm giymiş olmakla birlikte hakkındaki ceza yargısı veya kararı kesinleşmemiş olan kişi ile ilgili isteme, aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Ceza yargısı veya mahkûmiyet kararının onay- lı örneği;

b) Davanın konusu olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;

c) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi;

d) İstenen kişinin ceza yargısı veya mahkûmiyet kararında belirtilen kimse olduğunu gösteren ve varsa, uyrukluluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve

e) İsteyen Tarafın; suç tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman- aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suç uygulanan yasaların madde metinleri.

3. Hakkında kesin bir ceza yargısı veya kararı bulunan bir kişiye ilişkin isteme, aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Kesin ceza yargısı veya mahkûmiyet hükmü- nü onaylı örneği;

b) Davanın konusu olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;

c) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi veya tutukluk emri;

d) Hapis cezasının ne kadarının çekilmiş olduğunu gösteren bir belge;

e) İstenen kişinin kesin ceza yargısı veya mah- kûmiyet hükmünde belirtilen kişi olduğunu gösteren ve varsa, uyrukluluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve

f) İsteyen Tarafın; suç tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman- aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suç uygulanan yasaların madde metinleri.

4. Duruşmada hazır bulunmaksızın veya gıyabın- da hüküm giyen bir kişi ile ilgili isteme, şu belgeler eklenecektir :

a) Ceza yargısı veya mahkûmiyet kararının onay- lı örneği;

b) Davanın konusu olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;

c) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi veya tutukluk emri;

d) Suç, istenilen Taraf ülkesinde işlenmiş olsa idi, istenilen Tarafın yasalarına göre, istenen kişinin tutuklanmasını ve mahkemeye sevkini haklı gösterebilecek olan kanıtlar;

e) İstenen kişinin ceza yargısı veya mahkûmiyet kararında belirtilen kişi olduğunu gösteren ve varsa, uyrukluluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve

f) İsteyen Tarafın; suç tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman- aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suç uygulanan yasaların madde metinleri.

Bu gibi mahkûmiyet kararları isteyen Tarafın ya- sasında öyle öngörülmekte ise, kesin hüküm gibi işle- me tabi tutulabilecektir.

MADDE : 8

Ek Kanıt ve Bilgiler

1. İstenilen Taraf, bir kişinin geri verilmesi için yapılan isteminin dayanağı olarak verilen kanıt ve bilgi- lerin, bu Anlaşma gereklerinin yerine getirilmesi için yeterli olmadığı görüşünde ise, anılan Taraf, gerekli ek kanıt ve bilgileri isteyecektir. Anılan Taraf, bu kanıt ve bilgilerin verilmesi için bir süre saptayabilir ve, is- teyen Tarafın nedenlerini de göstereceği başvurusu üze- rine, sürenin, makul bir zaman için uzatılmasını ka- bul edebilir.

2. İstenen kişi, tutuklu ise ve verilmiş olan ek kanıt ve bilgiler yeterli değilse, veya bu kanıt ve bil- giler istenilen Tarafça belirtilen süre içinde alınmamış ise, istenen kişi serbest bırakılacaktır. Ancak, böyle bir serbest bırakma, aynı suçtan ötürü daha sonra geri verme için istemde bulunulmasını önlemeyecektir. Bu takdirde, sonraki istemde, daha önce verilmiş olan dayanak belgelere atıfta bulunulması yeterli olacaktır.

MADDE : 9

Alınacak Önlemler

Sözleşen Taraflar, geri verme istemine ilişkin bilgi ve belgelerin alınmasından sonra, istenen kişinin aran- ması da dahil olmak üzere gerekli tüm önlemleri ala- caklardır.

Aranan kişi, bulunduğu, istenilen Taraf yetkili makamları karara varıncaya kadar, tutukluk altında bulundurulacaktır. Geri verme istemi kabul edildiği takdirde, tutukluk hali teslimine değin sürdürülecektir.

MADDE : 10

Geçici Tutuklama

1. İvedi hallerde, sözleşen Taraflardan her biri, geri verme isteminin diplomatik yollardan istenilen Tarafa verilmesinden önce, aranan kişinin geçici tutuklanması veya tutukluluk altına alınması için başvuruda bulunabilir. Geçici tutuklama veya tutukluluk altına alma istemi, diplomatik yollardan veya Türkiye Adalet Bakanlığı ile Birleşik Devletler Adalet Bakanlığı arasında doğrudan doğruya yapılacaktır.

2. Geçici tutuklama veya tutukluluk başvurusunda, bir tutuklama müzekkeresi veya mahkeme kararının var olduğu ve geri verme isteminde bulunulması niyetinde bulunduğu belirtilecektir. Başvuruda, geri verme istemine konu olan suç ile, bu suçun nerede ve ne zaman işlendiği belirtilecek ve istenen kişinin eşkali ve uyruklugu ile ilgili eldeki tüm bilgiler verilecektir.

Başvuruda, ayrıca, eğer suç istenilen Tarafa işlenmiş veya istenen kişi bu Tarafa hüküm giymiş olsa idi, istenilen Tarafa bir tutuklama müzekkeresi çıkarılmasını haklı göstermek için gerekli olabilecek ek bilgiler de, varsa, gösterilecektir.

3. İstenilen Taraf, geçici tutuklama veya tutukluluk için gerekli düzenlemeleri yapacak ve, istenen kişinin, 7 nci maddede yazılı belgelerin tutuklama veya tutukluluk tarihinden itibaren 60 günlük bir süre içinde verilmemesi halinde, serbest bırakılacağını belirterek, bu kişinin tutuklandığı veya tutukluluk altına alındığı tarihi diğer Tarafa bildirecektir.

4. Geri verme belgeleri, istenilen Tarafın yürütme makamına 60 günlük zaman süresi içinde verildiği takdirde, tutuklama veya tutukluluk hali, istenilen Taraf yetkili makamlarınca geri verme istemi konusunda bir karara varılncaya kadar sürecektir. Geri verme istemi kabul edildiği takdirde, tutuklama veya tutukluluk hali, istenilen Taraf yasalarının izin verdiği ölçüde uzatılabilir.

5. İstenen kişi, geri verme belgeleri istenilen Taraf yürütme makamınca 60 günlük zaman süresi içinde alınmamış olduğu için tutukluluk haline son verilip serbest bırakıldığı takdirde, isteyen Taraf, belgelerin istenilen Tarafa daha sonra alınması üzerine, geri verme için yeni bir istemde bulunabilir.

KESİM : III

Kararlar

MADDE : 11

Geri Verme ve Teslim Kararı

1. İstenilen Taraf, geri verme istemi üzerine aldığı kararı isteyen Tarafa hemen bildirecektir. İstenilen Taraf, geri verme isteminin tamamen veya kısmen reddi halinde, bunun nedenlerini belirtecektir.

2. Geri verme istemi kabul edildiği takdirde, sözleşen Tarafların yetkili makamları, istenen kişinin teslim edileceği zaman ve yer konusunda anlaşmaya varacaklardır. Teslim, istenilen Tarafın yasaları ile belirlenmiş olabilecek zaman içinde gerçekleştirilecektir.

3. İstenen kişi, 2 nci fıkraya göre gerekli zaman içinde istenilen Taraf ülkesinden teslim alınmadığı takdirde, serbest bırakılabilir. İstenilen Taraf, sonradan, bu kişiyi aynı suçtan ötürü geri vermeyi reddedebilir.

4. Sözleşen Taraflardan birinin kontrolü dışındaki koşullar, geri verilecek kişinin, 2 nci fıkraya göre gerekli zaman içinde teslimine veya alınmasına engel olduğu takdirde, bu Taraf belirlenen zamanın bitiminden önce diğer sözleşen Tarafa bildirimde bulunacaktır. Bu gibi bir durumda, sözleşen Tarafların yetkili makamları, teslim için yeni bir zaman üzerinde anlaşmaya varabilirler.

5. İstenen kişi teslimden önce kaçtığı ve daha sonra bulunduğu takdirde, geri verme için yapılacak yeni isteme, 7 nci maddede belirtilen belgelerin eklenmesi gerekmez.

MADDE : 12

İstemlerin Çakışması

1. Aynı veya değişik suçlardan ötürü birden fazla Devlet tarafından geri verme isteminde bulunduğu takdirde, istenilen Taraf, tüm koşulları ve özellikle istenen kişinin uyruklugunu, suçun veya suçların işlendiği yeri, suçun veya suçların ağırlığını, ve geri verme istemlerinin sırasıyla tarihlerini gözönüne alarak, bu istemler üzerinde serbestçe karar verecektir.

2. İstenilen Taraf, böyle bir durumda geri vermeyi kabul ederken, ayrıca geri verme isteminde bulunmuş olan bir üçüncü Devlete istenen kişiyi

sonradan teslim etmek yetkisini, isteyen Tarafa verebilir.

MADDE : 13

Teslimin Ertelenmesi

Teslimi istenen kişi, istenilen Taraf ülkesinde, geri verme isteminde bulunulmuş olan suçtan başka bir suç nedeniyle kovuşturulmakta veya bir hapis cezasını çekmekte ise, bu kişinin teslimi, kovuşturmanın sonuçlandırılmasına ve verilmiş veya verilebilecek bir cezanın tamamen yerine getirilmesine kadar istenilen Tarafça ertelenebilir. Bu takdirde, istenilen Taraf, durumdan, isteyen Tarafa bilgi verecektir.

MADDE : 14

Kovuşturma Sonuçlarından Bilgi Verilmesi

1. İstene kişi'nin teslim edilmiş olduğu sözleşen Taraf, bu kişi hakkında açılan cezai kovuşturma sonucundan diğer Tarafa bilgi verecektir.

2. Mahkûmiyet halinde, kesin ceza yargısının onaylı bir örneği diğer sözleşen Tarafa iletilecektir.

MADDE : 15

Eşya ve Değerlerin Teslimi

1. İsteyen Tarafın istemi üzerine, istenilen Taraf, kendi yasalarına ve üçüncü Tarafların haklarına bağlı olarak, aşağıdaki eşya ve değerlere el koyup bunları teslim edecektir :

a) Suçun işlenmesinde kullanılmış veya kanıt olarak gerekli olabilecek eşya;

b) Suçun bir sonucu olarak elde edilmiş olup da yakalama veya tutuklama sırasında istenen kişinin zilyetliğinde bulunmuş olan, veya sonradan ortaya çıkarılan eşya ve değerler;

c) Suçla ilgili olan eşya ve değerlerden, sonradan elde edilmiş maddeler,

2. 1 nci fıkrada belirtilen eşyanın isteyen Tarafa teslimi, mümkünse, geri verilen kişinin teslimi ile aynı zamanda yapılacaktır. 1 nci fıkra uyarınca el koyulan eşya ve değerler, geri verme kabul edildiği halde, istenen kişinin ölümü veya kaçması nedeniyle yerine getirilemeyecek bile olsa, yine teslim edilecektir.

3. Anılan eşya ve değerler, istenen Taraf ülkesinde yapılmak üzere olan kovuşturmalar için geçici olarak alıkonulabilir, veya geri verilmesi koşulu ile teslim edilebilir.

4. Ancak, istenilen Tarafın veya bir üçüncü Devletin anılan eşya ve değerler ile ilgili hakları saklıdır.

Bu hakların var olduğu hallerde, eşya ve değerler, istenilen Tarafa, masrafsız olarak ve kovuşturmalardan sonra mümkün olan en kısa sürede geri gönderilecektir.

KESİM : IV

Özel Hükümler

MADDE : 16

Hususilik Kuralı

1. İşbu Anlaşmaya uygun olarak geri verilmiş olan kişi, aşağıdaki haller dışında, istenilen Taraf ülkesinden tesliminden önce işlenmiş olup da geri vermenin kabul edilmiş olduğu suçtan başka herhangi bir suçtan ötürü kovuşturulamaz, cezalandırılmaz, veya bir cezanın yerine getirilmesi için tutuklanamaz veya kişisel hürriyetinin başka herhangi bir biçimde kısıtlanmasına tabi tutulamaz veya bir üçüncü Devlete teslim edilemez :

a) Geri verilen kişi, teslim edilmiş olduğu Tarafın ülkesini kesin serbest bırakıldığı tarihten itibaren 60 günlük bir süre içinde terketmek fırsatına sahip olduğu halde, yine bu Taraf ülkesinde kalmış ise. Bu süre, serbest bırakılan kişinin, irade dışı nedenlerle bu Taraf ülkesini terketmemiş olduğu zamanı içermez;

b) Bu kişi, terkettikten sonra, teslim edildiği Taraf ülkesine kendi isteği ile dönmüş ise; veya

c) İstenilen Tarafın açık rızası var ise.

2. Teslimden önce işlenmiş olup da geri vermenin kabul edilmiş olduğu suçtan başka bir suç ile ilgili olarak kovuşturma yapılması veya bir hapis cezasının yerine getirilmesi amacı ile istenilen Tarafın rızası istendiğinde, isteyen Taraf, işbu Anlaşmanın 7 nci maddesinde öngörülen usullere uyacak ve rıza istemi ile ilgili olarak geri verilmiş kişi tarafından yapılmış beyanın bir yargıç veya yetkili memur tarafından düzenlenen tutanağını istenilen Tarafa sağlayacaktır.

MADDE : 17

Üçüncü Bir Devlete Yeniden Geri Verme

1. 16 nci maddenin 1 nci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, isteyen Tarafa geri verilmiş olup teslimden önce işlenmiş bir suçtan ötürü üçüncü bir Devlet tarafından istenen kişi, istenilen Tarafın rızası olmadıkça, isteyen Tarafça üçüncü bir Devlete yeniden geri verilemez,

2. Üçüncü bir Devlete yeniden geri vermeye ilişkin rıza istemine, istenilen Tarafça kendi kararına esas

olmak üzere gerek görüldüğü takdirde, üçüncü bir Devlet tarafından yapılmış geri verme isteminin dayanağı olan belgeler eklenecektir. Bu belgeler, Anlaşmanın 7 nci maddesinde yazılı belgelere uygun olacaktır.

MADDE : 18

Transit Geçiş

1. Geri vermeye konu olan kişinin üçüncü bir Devletten alınıp sözleşen Taraflardan birisinin ülkesi üzerinden diğer sözleşen Taraf ülkesine transit geçişine izin verilebilmesi için, suçun 2 nci madde uyarınca geri vermeye elverişli bir suç olması ve transit geçişe izin vermesi isteminde bulunulan Tarafın bu suçu 3 ncu madde kapsamında görmemesi gerekir.

Transit geçiş istemine, tutuklama müzakeresinin, kesin ceza yargısının veya tutukluluk emrinin bir örneği eklenecektir. Ayrıca, istem, 7 nci maddede belirtilen biçimde bir açıklamayı da içerecektir.

2. İstenilen Taraf, ne kendi uyruklarının transit geçişlerine, ne de kendi ülkesinde kovuşturulabilecek veya bir hapis cezasını çekmesi gerekebilecek kişilerin transit geçişlerine izin vermek zorunda olmayacaktır.

3. Hava ulaşımı kullanıldığı takdirde, aşağıdaki hükümler uygulanacaktır :

a) Herhangi bir duraklama öngörülüyor ise, sözleşen Taraf diğer sözleşen Tarafa transit geçişin yapılacağını bildirerek, tutuklama müzakeresinin, kesin ceza yargısının veya tutukluluk emrinin var olduğunu belgelendirecek ve transite konu olan kişinin adını ve uyruklüğünü bildirecektir.

b) Önceden öngörülmemiş bir iniş halinde, (a) bendine göre yapılacak bildirim, 10 ncu maddede hükme bağlandığı gibi geçici tutuklama için yapılmış bir istem hükmünde olacaktır. Bundan sonra, 1 nci fıkra hükmüne göre transit geçiş isteminde bulunulacaktır.

c) Duraklama gerekli olduğu takdirde, transit geçiş isteyen sözleşen Taraf, 1 nci fıkra hükmüne göre istemde bulunacaktır.

4. Transit geçişi sağlamak üzere koşullar tutukluluk halini gerektirdiği takdirde, transit geçiş isteminde bulunan sözleşen Tarafın 10 ncu madde hükümlerine uyması istenebilecektir.

MADDE : 19

İdari Konular

1. İstenilen Taraf ülkesinde istenen kişinin geri verilmesi isteminin işleme konulması ile ilgili giderler,

teslime kadar bu Tarafça karşılanacaktır. Teslimden sonraki giderler isteyen Tarafa ait olacaktır.

2. Transit geçiş nedeniyle yapılan giderler isteyen Tarafa ait olacaktır.

3. 7 nci madde gereği olarak verilen belgeler, Türkiye Adalet Bakanlığı veya Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı mühürüyle mühürlenmiş olmak ve diğer yönleriyle ilgili Tarafların yasalarına uygun bulunmak kaydıyla, istenilen Traf mahkemelerince kanıt olarak kabul edilecektir.

4. İstenilen Tarafın ilgili adli memurları, kendi yasalarında öngörülen hukuki olanaklar çerçevesinde, isteyen Tarafa, kendi ilgili adli makamları önünde yardımda bulunacaklardır.

BÖLÜM : II

Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım

KESİM : I

Genel Hükümler

MADDE : 20

Karşılıklı Yardım

Sözleşen Taraflar, bu Anlaşmanın II nci Bölümündeki hükümlere uygun olarak, birbirlerine ceza işlerinde karşılıklı yardımda bulunmayı üstlenirler.

MADDE : 21

Yardımanın Kapsamı

1. Sözleşen Taraftardan her biri, diğer Taraftan cezai konularda yardım istemelerinde bulunabilir.

2. Karşılıklı yardımda bulunulacak cezai konular, isteyen Tarafın kendi yasaları gereğince cezalandırılması adli makamlarının yargı yetkisinde bulunan suçlarla ilgili soruşturmaları ve ceza kovuşturmalarını kapsar.

3. Karşılıklı yardım şunları kapsayacaktır :

a) Ceza işlerine ilişkin istemlerin yerine getirilmesi;

b) Kişilerin ifade veya beyanlarının alınmasının sağlanması;

c) Belgelerin, kayıtların veya maddi kanıtların verilmesi, korunması ve doğrulanmasının sağlanması;

d) İsteyen Tarafa ait olan veya söz konusu suçların işlenmesinden elde edilen şeyler, maddeler veya başkaca eşya veya değerlerin isteyen Tarafa geri verilmesinin sağlanması;

e) Her türlü adli belgelerin, davetiyelerin, mahkeme celpnamelerinin, adli kararların ve mahkeme hüküm veya kararlarının onaylanmış örneklerinin tebliğ edilmesi;

f) Bir tanık veya bilirkişinin isteyen Tarafın mahkemesi önünde hazır bulunmasının sağlanması;

g) Kişilerin adreslerinin saptanması;

h) Adli kayıtların, kanıtların ve bilgilerin sağlanması;

4. Bu Anlaşmanın II nci bölümünün amaçları bakımından, suç, isteyen Tarafın yasaları ile bu Taraf ülkesinde işlenmiş kabul edildiği veya ülkesi dışında işlenmiş olup da isteyen Taraf yasaları ile suçun kovuşturulması öngörüldüğü takdirde, suçun cezalandırılması, isteyen Taraf adli makamlarının yargı yetkisi içinde sayılır.

MADDE : 22

Karşılıklı Yardımın Reddoluunması

1. Adli yardım aşağıdaki hallerde reddedilebilir :

a) Soruşturma veya kovuşturma;

1. İstenilen Tarafça siyasi bir suç veya siyasi bir suça mürtebat bir suç olarak görülen bir suç ile; veya

2. Adli ceza yasalarına göre bir suç oluşturan sırf askeri bir suç ile, ilgili ise.

b) İstenilen Taraf, istemin yerine getirilmesini, kendi egemenliğine, güvenliğine veya benzer temel çıkarlarına zarar verebilecek nitelikte görmekte ise.

2. Bu Anlaşmanın II nci bölümünün amaçları bakımından, aşağıdaki suçlar, siyasi veya siyasi bir suça mürtebat suçlardan sayılmayacaktır :

a) Çok taraflı uluslararası anlaşmalar gereğince sözleşen Taraflar için soruşturma veya kovuşturma zorunluluğu bulunan suçlar; ve

b) Bir Devlet Başkanı veya bir Hükümet Başkanı veya aileleri üyelerine karşı işlenen suçlar.

MADDE : 23

Kullanma Amacı

1. II nci bölümün I nci kesimi hükümleri gereğince, isteyen Tarafça elde edilen tanık ifadeleri, beyan, belge, kayıt veya maddi kanıtlar, bu Tarafta yalnız soruşturma veya cezai kovuşturmalarda amaçlarıyla ve soruşturma veya kovuşturma konusu olan suçla ilgili tazminat istemlerinin karşılanması için kullanılacaktır.

2. Ayrıca, yukarıda I nci fıkrada belirtilen malzeme, kullanma amacı II nci bölüm, I nci kesim kapsamı içinde kalmak kaydıyla, yardımın kabul edilmiş

olduğu suçtan başka bir suç ile ilgili olan bir soruşturma veya kovuşturma için de kullanılabilir.

KESİM : II

İstemler

MADDE : 24

İstemlerin İçeriği

1. Kişilerin ifade veya beyanlarının alınması, veya belgelerin, kayıtların veya maddi kanıtların verilmesi, korunması ve doğrulanmasının sağlanması konusundaki bir istemde, istemin ilgili olduğu soruşturma veya kovuşturmayı yöneten makamın adı belirtilecek ve, olanaklı olduğu ölçüde, aşağıdaki hususlar da gösterilecektir :

a) Soruşturma veya kovuşturmanın konusu ve niteliği;

b) İstenen kanıt veya bilgilere başlıca ihtiyaç nedeni;

c) Soruşturma veya kovuşturma konusu olan kişi veya kişilerin adı - soyadı, doğum yeri ve tarihi ve adresi ile uyruklu gibi kimliklerinin saptanmasına yarayabilecek eldeki öteki bilgiler;

d) İfade veya beyanının alınması veya kendisinden belge, kayıt veya maddi kanıtlar istenilen kişinin adı, adresi ve uyrukluğu; ve

e) Verilecek veya korunacak belgelerin, kayıtların veya maddi kanıtların tanımı ve hangi biçimde çıkarılması ve doğrulanması gerektiği.

2. İstemler, olanağı olduğu kadar ve gerektiği ölçüde, şunları da içerecektir :

a) İzlenecek özel bir usul varsa bunun tanımı;

b) Tanık ifadeleri veya beyanların yeminli veya onaylı olması gerekip gerekmediği;

c) İstenilen bilgi, beyan veya tanık ifadelerinin tanımı.

MADDE : 25

İstemlerin Yerine Getirilmesi

1. Bu bölümde başka türlü hükme bağlanmış olmadıkça, istemler, istenilen Taraf yasalarına göre mutad olan usullere uygun olarak yerine getirilecektir.

2. İstenilen Taraf, isteyen Tarafın kendi usullerinin uygulanmasına ilişkin bir istemine, bu usuller istenilen Tarafın yasaları ile bağdaşmaz nitelikte olmadığı ölçüde, rıza gösterebilir.

3. İstenilen Tarafta kendisinden kanıt istenilen kişi, bu Taraf yasaları gereğince reddetme hakkına

sahip olmadıkça, istenilen Taraf ta ceza soruşturma veya kovuşturmalarındaki aynı usul ve kapsam çerçevesinde tanıklık yapmak, belgeleri, kayıtları veya maddi kanıtları vermekle yükümlü olacaktır.

4. İstenilen Taraf ın ilgili adli görevleri ve öteki memurları, istemleri yerine getirmek için, istenilen Taraf yasaları gereğince haiz oldukları bütün yetkileri kullanacaklardır. Bir istemin yerine getirilmesi adli işlemleri gerektirdiği takdirde, istenilen Taraf ın görevlileri, isteyen Tarafa herhangi bir masraf yüklemeksizin, istemi ilgili mahkemeye sunacaklardır.

5. İsteyen Taraf ın açık istemi üzerine, istenilen Taraf, istemin yerine getirileceği tarihi ve yeri bildirecektir. Her iki Taraf ın yasalarının gereklerine ve hükümlerine göre, isteyen Taraf ın ilgili memurları veya başka ilgili kişiler, istemlerin yerine getirilmesinde hazır bulunabilirler.

MADDE : 26

Sözleşen Taraflardaki Kayıtlar ve Belgeler

İstem üzerine, istenilen Taraf, kendi ülkesinde benzer görevleri yerine getiren ilgili makamlarına sağlanabilecek aynı koşullar altında ve ölçüde olmak üzere :

a) Mahkemelerin hüküm ve kararlarının, ve

b) İstenilen Taraf ın uygun bulunması halinde, ifade tutanakları ve resmi özetleri de dahil olmak üzere mahkeme veya soruşturma makamının dosyalarında bulunan belgelerin, kayıtların ve maddi kanıtların,

asıllarını veya onaylanmış örneklerini, isteyen Tarafa sağlayacaktır.

MADDE : 27

Eşya ve Maddelerin Aranması ve Elkoyma

İstem, herhangi bir eşya veya maddenin bir ceza soruşturma veya kovuşturmasında kullanılmak üzere teslimine ilişkin olduğu ve bu bir arama emrinin yerine getirilmesini gerektirdiği takdirde, arama ve elkoyma, ancak, istenilen Taraf yasalarına uygun olarak yapılacaktır.

MADDE : 28

Belgelerin, Kayıtların veya Maddi Kanıtların Teslimi ve Geri Verilmesi

1. İstenilen Taraf, kendi ülkesinde yapılacak kovuşturmalarda ilgili olarak gerekli olması halinde, istenilen belge veya kayıtların asıllarının veya maddi kanıtların teslimini erteleyebilir.

2. İstemlerin yerine getirilmesi suretiyle teslim edilen belgelerin, kayıtların asılları veya maddi kanıtlar, istenilen Taraf bunların geri verilmesinden vazgeçmedikçe, isteyen Taraf ın mümkün olan en kısa zamanda öteki Tarafa geri verilecektir.

3. Ancak, maddelerin isteyen Taraf ındaki kişilere ait olması ve istenilen Taraf ta bulunan bir kişi tarafından üzerlerinde hiçbir istihkak veya başkaca kazanılmış hak talebinde bulunulmaması halinde, isteyen Taraf ın yetkili makamı, bu maddeleri, kendi yasalarına uygun olarak işlem yapmak üzere, alıkoymak yetkisine sahip olacaktır.

KESİM : III

Belgelerin Tebliği

MADDE : 29

Belgelerin Tebliğine İlişkin İstemler

1. Mahkeme kararları, adli kararlar, davetiyeler, celpnameler veya istenilen Tarafa gönderilen başka belgeler de dahil olmak üzere, belgelerin tebliği için yapılacak istem, aşağıdaki hususları içerecektir :

a) Tebliği isteyen makamın adı;

b) Tebligat yapılacak kişinin adı, adresi ve eğer belli ise uyrukluğu; ve

c) İsteyen Taraf ta adli makam önüne çıkması istenilen tanık veya birlikçiye ödenebilecek olan yaklaşık tazminat, yol ve oturma giderleri miktarı.

2. İsteyen Taraf, tebliğ isteminde, herhangi bir kişinin adli makam önüne çıkması için bir tarih belirttiği takdirde, duruşma için tarih saptarken ve istemi iletirken, istemin bu tarihten en az (30) gün önce İstenilen Taraf ın alınması gerektiğini gözönünde bulundurmak zorundadır.

MADDE : 30

Belgelerin Tebliği İstemlerinin Yerine Getirilmesi

1. İstenilen Taraf ın Yetkili Makamı, İsteyen Taraf Yetkili Makamınca tebliğ edilmek üzere gönderilen belgeleri, kendi yasa ve usullerinin öngördüğü biçimde tebliğ edecektir.

2. Tebliğin yapıldığı, tebligat yapılan kişinin imzasını ve tebliğ tarihini taşıyan bir alındı ile veya tebligatın biçim ve tarihi ile tebliği yapan kişinin imzasını taşıyan bir bildirimle belgelendirilecektir.

3. İstenilen Taraf, tebligat alındısını veya bildirimini, İsteyen Tarafa gecikmeksizin iletilecektir.

4. Tebligat yapılmadığı takdirde, bunun nedenleri, tebliği istenen belgeler ile birlikte, İsteyen Tarafa bildirilecektir.

5. İsteyen Tarafın uyuğundan başka bir kişiye bu madde hükmüne göre bir belgenin tebliğ edilmesi, İsteyen Tarafa bu işlemle yargı yetkisi tanınması anlamına gelmez.

6. Sözleşen Taraflardan her biri, İstenilen Tarafa bulunan uyruklarına kendi diploması veya konsolosluk memurları aracılığı ile belgeleri tebliğ etmek hakkını haiz olacaktır.

MADDE : 31

Tanık ve Bilirkişilerin İsteyen Tarafa Adli Makam Öntüne Çıkması

1. İsteyen Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önünde şahsen hazır bulunmasını özellikle gerekli gördüğü takdirde, celpnamenin tebliğine ilişkin isteminde bunu belirtecektir. İstenilen Taraf, bu tebligatın yapıldığı tanık veya bilirkişiyi, İsteyen Tarafın ilgili adli makamı önünde hazır bulunmaya çağırarak ve bu kişinin hazır bulunmayı kabul edip etmediğini soracaktır.

İstenilen Taraf, tanık veya bilirkişinin cevabını, İsteyen Tarafa gecikmeksizin duyuracaktır.

2. İsteyen Tarafın adli makamı önünde hazır bulunma çağrısına cevap vermektan kaçınan bir tanık veya bilirkişi, celpnamede bir ceza uyarısı bulunsa bile, sonradan İsteyen Taraf Ülkesine girip de orada usulüne uygun biçimde yeniden celp edilmedikçe, herhangi bir hukuki veya cezai hakkın yitirilmesine, zorlayıcı önleme veya yasal yaptırıma tabi tutulmayacaktır.

MADDE : 32

Tutuklu Kişilerin Gönderilmesi ve Adli Makam Öntüne Çıkması

1. Tutuklu bir kişinin İsteyen Tarafın bir adli makamı önüne tanık olarak veya yüzleştirme amaçları ile çıkması bu Tarafça gerekli bulunduğu ve istenildiği takdirde, tutuklu olan kişi, bu Taraf ülkesine, aşağıdaki hallerde geçici olarak gönderilecektir :

- Tutuklu kişi gönderilmeye razı olur ise;
- Gönderilmesi, tutuklu halini uzatmayacak ise; ve
- İstenilen Taraf, göndermeye engel başka önemli nedenler bulunmadığını saptar ise.

2. Tutuklu kişinin gönderilmesi isteminin yerine getirilmesi, bu kişinin İstenilen Tarafa bir soruşturma veya kovuşturma için bulunması gerekli olduğu sürece, ertelenebilir.

3. İsteyen Taraf, diğer Taraf serbest bırakılmasına izin vermedikçe, bu kişiyi tutuklu bulundurmak yetki ve yükümlülüğü altında olacaktır. Bulunmasına gerek kalmayan tutuklu kişi, koşullar evenir elvermez geri gönderilecektir.

4. İstenilen Taraf, gönderilen kişinin, yalnız kendi uyuğu olması nedenine dayanarak, geri gönderilmesinden vazgeçemeyecektir.

MADDE : 33

Sanığın Gönderilmesi

1. İsteyen Taraf, bu bölümüne giren bir yardım istemi ile ilgili olarak, bir sanığın öteki Tarafa yüzleştirme amaçları ile gönderilmesini gerekli gördüğü takdirde, bunu isteminde belirtecektir. Gönderme halinde, İstenilen Taraf, sanığı, gerekli olduğu sürece tutukluluk altında bulunduracak ve yüzleştirmeden hemen sonra geri gönderecektir.

2. İstenilen Tarafın yasasının, İsteyen tarafın sanığı tutuklu bulundurduğuna dair kanıt gerektirmesi halinde, İsteyen Taraf, İstenilen Tarafça gerekli görülen adli karar veya başkaca belgeleri istemine ilistirecektir.

3. İstemın alınması üzerine İstenilen Tarafın Yetkili Makamı, sanığı tutukluluk altında bulundurmak için gerekli işlemleri, ilgili makamlardan gecikmeksizin isteyecektir. İstenilen Taraf, sanığın gönderilmesinden önce, sanığı tutuklu bulunduracağını İsteyen Tarafa bildirecektir.

MADDE : 34

Güvence

1. Uyrukluluğu ne olursa olsun, bu Anlaşma gereğince yapılmış bir isteme uygun olarak İsteyen Tarafa bir adli makam önüne çıkan bir tanık veya bilirkişi, bu Taraf ülkesinde, İstenilen Taraf ülkesinden ayrılmasından önceki herhangi bir eylem veya mahkûmiyetle ilgili olarak, kovuşturulmayacak veya, 32 nci maddenin 3 ncü fıkrasında veya 33 ncü madde 1 ncü fıkrasında öngörülen haller dışında tutuklanmayacak veya hürriyeti bağlayıcı başka herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmayacaktır.

2. Uyrukluluğu ne olursa olsun, hakkındaki kovuşturmanın konusu olan eylemleri yanıtlamak için İsteyen Tarafa bir adli makam önüne celbedilen kişi,

İstenilen Taraf ülkesinden ayrılmasından önceki zamana ait olup istemde belirtilmeyen herhangi bir eylem veya mahkûmiyetten ötürü, kovuşturulmayacak veya tutuklanmayacak veya hürriyeti bağlayıcı başka herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmayacaktır.

3. Bu maddede öngörülen güvence, kişi, hazır bulunmasına artık gerek olmadığına ilişkin resmi bildirimini aldıktan sonra 10 gün içinde, İsteyen Taraf ülkesini terketmekte serbest olduğu halde terketmemiş veya, terkettikten sonra bu ülkeye kendi isteği ile dönmüş olduğu takdirde, sona erecektir.

KESİM : IV

Bilgi

MADDE : 35

Karşılıklı Bilgi Sağlanması

1. Bu Anlaşmanın amaçlarının desteklenmesi bakımından, her iki Tarafın Makamları, ülkelerindeki soruşturmalar veya kovuşturmaları da kapsamak üzere ilgili konularda öteki Tarafın yararına olabilecek bilgi, belge, kayıt veya kanıtları, kendi yasalarının izin verdiği ölçüde ve uygun olan koşullar altında sağlamaya yetkilidirler.

2. Uygun olan hallerde, Taraflar, ceza işlerinde kendi yasaları, düzenlemeleri, yazılı kuralları ve uluslararası uygulamalarına ilişkin bilgileri birbirlerine sağlarlar.

MADDE : 36

Adli Siciller

1. Sözleşen Tarafların ilgili makamları, mümkün olan en geniş ölçüde, öteki Taraf uyruklarını ilgilendiren ceza mahkûmiyetlerini ve daha sonraki önlemleri birbirlerine bildireceklerdir.

2. İstem üzerine, Taraflar, İsteyen Tarafın bir uyruğu hakkında yapılmış ceza kovuşturmasına ilişkin adli sicillerin örneklerini, İstenilen Tarafta adli makamlara verilebilen adli siciller ile aynı ölçü içinde sağlayacaklardır.

MADDE : 37

Kişilerin yerlerinin saptanması

İsteyen Taraf, İstenilen Taraf ülkesinde bulunduğu sanılan kişilerin yerleri konusunda bilgi istediği takdirde, İstenilen Taraf bu kişilerin kendi ülkesinde buldukları yerleri ve adreslerini belirlemek için her türlü çabayı gösterecektir. Bu tür istemler, kimlik ve yer konusunda eldeki tüm bilgileri içerecektir.

KESİM : V

Usul

MADDE : 38

Yetkili Makamlar

1. Bu Anlaşmanın II nci Bölümü gereğince Yetkili Makamlar, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığıdır.

2. Bu Bölüm gereğince istemler, yalnız Yetkili Makamlar tarafından yapılacak ve bu Makamlar arasında doğrudan doğruya veya diplomatik yollarından iletelebilecektir.

3. İsteyen Tarafın Yetkili Makamı, istemleri, yerine getirilmek üzere ilgili makamlara gecikmeksizin ileticektir.

MADDE : 39

İstemın İşleme Konulması

1. İstenilen Taraf, yardım isteminin bu Bölümde yer alan hükümlerle uyumlu olmadığını veya yerine getirilemeyeceğini kararlaştırdığı takdirde, bunu, İsteyen Tarafa, nedenlerini de belirtmek suretiyle, derhal bildirecektir.

2. Yardım isteminin tamamlanması üzerine, İstenilen Taraf, istemin aslını, elde edilen tüm belge, bilgi ve kanıtlarla birlikte İsteyen Tarafa geri verecektir.

MADDE : 40

Dil

1. Karşılıklı yardıma ilişkin istemler ve dayanağı tüm belgeler, İsteyen Tarafın dilinde hazırlanacaktır.

2. Bu istemler ve dayanağı belgelere, İstenilen Tarafın dilinde aslına uygun ve tam çevirileri eklenecektir.

3. Bir istem sonucu elde edilen her türlü tutanaklar, beyanlar veya belgeler veya kayıtların çevirilerini yaptırmak, İsteyen Tarafa ait olacaktır.

MADDE : 41

Giderler

Bu bölüm gereğince yapılan istemler, aşağıdaki giderler dışında, İstenilen Tarafça, İsteyen Tarafa herhangi bir gider yüklemeksizin yerine getirilecektir:

a) 31 nci Maddeye göre, İsteyen Tarafta hazır bulunmaya çağrılan bir tanık veya bilirkişiye, otur-

ma ve yol giderleri dahil ödenecek tazminat, Bu tazminat ve giderler, İstenilen Taraftaki ikâmet yerinden itibaren hesaplanacak ve İsteyen Taraf ta yürürlükte olan tarife ve cetvellerde öngörülen ölçülere eşit miktarda olacaktır;

b) 32 ve 33 ncü maddelere göre gönderilmiş olan tutuklu kişilerin gönderilme ve dönüşlerinin gerektirdiği giderler; ve

c) İstemde ad gösterilmek suretiyle belirtilmiş olan özel bilirkişilerin ücretleri.

BÖLÜM : III

Son Hükümler

MADDE : 42

Ülkesel Uygulama

1. Bu Anlaşmada, her bir Sözleşen Taraf için atfita bulunulan ülke deyimini, kendi yargı yetkisi altında bulunan tüm ülkeyi kapsar.

2. Bu Anlaşma, Sözleşen Tarafların, herhangi bir çok taraflı uluslararası anlaşma ile üstlenmiş veya üstlenecek oldukları yükümlülükleri etkilemeyecektir.

MADDE : 43

Yürürlük Alanı

Bu Anlaşma, yürürlüğe girdiği tarihten önce veya sonra işlenmiş olup da 2 ncü Maddenin kapsamı içinde bulunan suçlara uygulanacaktır. Ancak, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş olup da önceki anlaşmalara göre geri vermeye konu olmayan bir suç için, geri verme kabul edilmeyecektir.

MADDE : 44

Yürürlüğe Giriş ve Yürürlükten Kaldırma

1. Bu Anlaşma onaya bağlı olacak ve onay belgelerinin değişimi Vaşington'da yapılacaktır.

2. Bu Anlaşma, onay belgelerinin değişiminden (30) gün sonra yürürlüğe girecek ve süresiz olarak yürürlükte kalacaktır.

3. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile, 6 Ağustos 1923 tarihinde İsviçre'de Lozan'da imzalanmış olan Türkiye ile Birleşik Devletler arasındaki İadei Mücrimin Muahedenamesi yürürlükten kalkacak, ancak, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce iletilmiş olan istemler 1923 Anlaşmasının hükümlerine göre işlem görecektir.

4. Sözleşen Taraflardan her biri, diğer Tarafa önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle bu An-

laşmayı yürürlükten kaldırıp sona erdirebilir. Yürürlükten kaldırma, bildirim alınmasından altı ay sonra geçerlilik kazanır.

Yukarıdaki hükümlerin tanıtı olmak üzere, Sözleşen Tarafların Yetkili Temsilcileri, işbu Anlaşmayı imzalayıp mühürlemişlerdir.

Ankara'da 1979 Haziranının yedinci günü, her iki metin de eşit değerinde geçerli olmak üzere, Türkçe ve İngilizce dillerinde iki sayı halinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Amerika Birleşik Devletleri
Hükümeti Adına Hükümeti Adına

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Birinci paragrafın sonunda «Türkiye Cumhurbaşkanı» tabiri geçiyor. Bunun değiştirilmesi gerekli mi, değil mi efendim? Metin o zaman hazırlanmış. Bunu değiştirmeye gerek var mı efendim?..

ORGANERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, o dönemde verilen yetkiyle imzalanmış sözleşme metnidir. O bakımdan, kelimeleri de, mesela «bağittlamak» şimdi kullandığımız gibi değil..

BAŞKAN — Evet efendim.

Ayrıca, 4 ncü maddede benim bir şüphem var, onu Hükümet Temsilcisi arkadaşımдан öğrenmek istiyorum. Diyor ki : «Sözleşen taraflardan hiçbiri kendi uyruklarını geri vermek zorunda olmayacaktır. Ancak, Birleşik Devletlerin yetkili yürütme makamı kendi seçimine göre, yerinde gördüğü takdirde, kendi uyruklarının geri verilmesini kabul etmeye yetkili olacaktır.» Niye iki taraf değil de, yalnız Birleşik Devletler? Misal vererek bunu izah eder misiniz?

İLDENİZ DİVANLIOĞLU (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Arz edeyim Sayın Başkanım.

Ceza Kanunu gereğince, hiçbir Türk vatandaşı yabancı bir ülkeye iade edilemez. Bu bizim amir hükümlümüzdür. Fakat, Amerika Birleşik Devletlerinde son 20 yıldan beri kendi uyruklularını dahi, suç işlemiş olmaları halinde yabancı bir ülkeye iade etme olanağını yürütme organına tanımışlardır. Bundan dolayı, biraz evvel buyurduğunuz fıkranın birinci cümlesi aynen, «Eski anlaşmada olduğu gibi, her iki taraf birbirlerinin uyruklarını diğer tarafa vermeyeceklerdir» diyor; fakat ikinci cümle, Amerika'ya bir takdir hakkı tanıyor. İsterse bizim talebimiz üzerine, mesela, Gece Yarısı Ekspresi'nin yazarı Billy Hayes'i eğer

bu anlaşma o zaman yürürlükte olsa idi isteyebilecekti.

BAŞKAN — Lockheed'le ilgili bazı belgeleri Amerika verecekti, henüz bu imzalanmadığı için verilemedi, değil mi efendim?

İLDENİZ DİVANLIOĞLU (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Evet, evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Bu şimdi yürürlüğe girerse o zaman gönderebilecekler.

İLDENİZ DİVANLIOĞLU (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Evet.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Kanunun 1 nci maddesi üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

1 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

Madde 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncu maddeyi okutuyorum :

Madde 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum efendim : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, bu Kanun da kabul edilmiş oluyor; hayırlı ve uğurlu olsun.

Gündemimizdeki kanun tasarılarını bitirmiş oluyoruz.

10 Ekim 1980 Cuma günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati : 16.33

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ

GÜNDEMİ

7 NOL BİRLEŞİM

8 . 10 . 1980 Çarşamba

Saat : 14.30

I. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklik yapılması hakkında Kanun Teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (2/7) (S. Sayısı : 18 ve 18'e 1 nci ek)

2. — (1 Mayıs 1969 tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/6) (S. Sayısı : 11)

3. — Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı. (1/7) (S. Sayısı : 12)

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ S. Sayısı : 11

1 Mayıs 1969 Tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/6)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : 101 - 603/06639

30 . 9 . 1980

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Ekli listede konuları ve eski Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş tarih ve sayıları belirtilen Kanun Tasarıları Bakanlar Kurulunca benimsenmiştir.

Yüce Konseyin onayına sunulmak üzere anılan Kanun Tasarılarının işleme konulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan

L İ S T E

K O N U S U

Tarihi

Sayısı

K O N U S U	Tarihi	Sayısı
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Arasındaki Karadeniz'de Kıta Sahaneliği Sınırlandırılması Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Tasarısı.	15 . 9 . 1978	101-319/07553
Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ve Eki Protokol ile Sözleşmenin Yürütümü ile İlgili İdari Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı.	25 . 12 . 1978	101-352/09961
Türkiye Cumhuriyeti ve Norveç Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile Bu Sözleşmeye Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı.	8 . 1 . 1979	101-351/09960
1 Mayıs 1969 Tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı.	6 . 2 . 1980	101-531/01309
Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı	5 . 12 . 1979	101-461/07567
Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Ceza Yargılarının Yerine Getirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanun Tasarısı.	10 . 12 . 1979	101-460/07567
Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı.	16 . 3 . 1979	101-404/01659
Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Genel Sözleşmenin Revizyonu ile İlgili Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı.	21 . 8 . 1980	112-110/05863

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Federal Konseyi arasında imzalanmış «Ek Sözleşme» nin başlıca amacı; mevcut Sözleşmedeki bazı eksikliklerin giderilmesi ve İsviçre dâhili mevzuatı ile ülkemiz mevzuatı arasında yaşlılık, malullük ve ölüm sigortasından aylık bağlanması koşullarının çok farklı olması, keza, İsviçre mevzuatına göre, bağlanan bazı aylıkların, İsviçre dışında ikamet edilmesi halinde ödenmesinin mümkün olmaması nedeniyle;

İsviçre'de çalışan Türk uyruklu işçilerimize arzu etmeleri halinde, sadece Türk mevzuatına göre ve Türkiye tarafından aylık bağlanmasını ve bu amaçla sözü edilen kimselerin İsviçre Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına kendileri ve işverenleri tarafından ödenen sigorta primlerinin Türkiye'ye transferini sağlamaktır.

Bu itibarla, Ek Sözleşme İsviçre'de çalışan vatandaşlarımızın önemli sorunlarını çözüme kavuşturmuş bulunmaktadır.

25 Mayıs 1979 tarihinde Bern'de imzalanmış «Ek Sözleşme» nin ihtiva ettiği hükümler, Ek Sözleşme metninde iki sıralamaya uygun olarak açıklanmıştır:

Madde 11,

Maddenin 1 nci fıkrası ile Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin, Akit Tarafların Sözleşme kapsamına dâhil olan mevzuatlarını gösteren 1 nci maddesi hükümü Türkiye bakımından genişletilmiştir.

Maddenin «A» fıkrasına «c» ve «d» bentleri eklenerek, serbest çalışanların Sosyal Sigortalarına dair mevzuat (Bağ - Kur) ile Bankalar, Ticaret ve Sanayi Odaları Sigorta Şirketleri ve Bonsalar Emekli Sandıklarına ilişkin mevzuat da Sözleşme kapsamına alınmıştır. Böylece, İsviçre'de çalışan vatandaşlarımızın Türkiye'de yukarıda belirtilen mevzuatlara tabi olarak geçen hizmetleri de Sözleşme çerçevesinde değerlendirilebilecektir.

Maddenin 2 nci fıkrası ile de : Sözleşmenin 10 ncu maddesinden sonra Sözleşmeye 10 a şağırtılı yeni bir madde eklenerek İsviçre'de çalışan vatandaşlarımızın sadece Türk mevzuatına göre emekli olmak istemeleri halinde, İsviçre malullük, yaşlılık, ölüm sigortalarına ödenmiş olan sigorta primlerinin, Türkiye'ye transfer edilmesi imkânı sağlanmıştır.

10 a maddesine göre:

— İsviçre'de çalışan vatandaşlarımız; Türkiye'de veya üçüncü bir ülkede dâimî olarak ikamet etmek (yerleşmek) primlerinin transfer edilmesinin istenildiği tarihte kadar, İsviçre malullük, yaşlılık, ölüm sigortası yardımlarından yararlanmamış olmak kaydıyla primlerinin İsviçre dışına transfer edilmesini isteyebileceklerdir.

— Transferin yapılacağı ülke Türkiye ise, primler Sosyal Sigortalar Kurumu adına transfer edilecek Sosyal Sigorta Kurumu gereği halinde bu primleri Türkiye'deki diğer Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına intikal ettirecektir.

— Türk mevzuatına göre aylık bağlanması sırasında transferi yapılan primlere ilişkin süreler, yani İsviçre'de bu primlerin ödendiği süreler Türk mevzuatına göre geçmiş sürelerle muadil sayılacaktır.

— Primleri Türkiye'ye transfer edilen vatandaşlarımız, ile ölümleri halinde hak sahibi olan kimseler artık İsviçre yetkili mercilerinden herhangi bir hak talebinde bulunamayacaklardır.

— Türkiye'ye transfer edilen primler, Türk mevzuatına göre sigortalı veya hak sahibi lehine bir yarar sağlamadığı takdirde, primleri elinde bulunduran Türk sigorta mercii bu primleri ilgililere ödeyecektir.

Maddenin 3 ncu fıkrası, Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin, 12 nci maddesinin 4 ncu fıkrasının kaldırıldığına dairdir.

Maddenin 4 ncu fıkrası ile de: Sözleşmenin, Akit Tarafların yetkili makamlarını gösteren 24 ncu maddesi Türkiye bakımından, Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak değiştirilmiş ayrıca, bazı özel durumlarda yine göre diğer Bakanlıkların da yetkili olabileceği şekilde maddeye esneklik kazandırılmıştır.

Madde 2.

Madde'nin 1 nci ve 2 nci fıkraları Ek Sözleşmenin tasdik ve yürürlük tarihi ile ilgilidir.

Madde'nin 3 üncü fıkrası, Sözleşmeye bu Ek Sözleşme ile ilâve edilen 10 a maddesi hükmünün, Ek Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce İsviçre'de çalışmakta birlikte İsviçre mevzuatına göre aylık bağlanma yaşına gelmeden Türkiye'ye dönen ve Türk mevzuatına göre hak kazanması sebebiyle kendilerine Türkiye'den aylık bağlanmış olan kişiler hakkında da uygulanabileceğini hükme bağlamaktadır. Bu durumda İsviçre'de kalan primler Türkiye'ye devir edileceği için Türkiye tarafından önceden bağlanmış olan aylık tekrar gözden geçirilecektir.

Madde 3.

Madde, bu Ek Sözleşmenin esas Sözleşme ile aynı süre için, ve aynı usullere göre yürürlükte kalacağını ve Ek Sözleşme metninin tarafların yetkililerince Türkiye ve Fransızca iki nüsha olarak 25 . 5 . 1979 tarihinde Bern'de imzalanmış olduğunu belirtmektedir.

Hükümleri yukarıda açıklanan Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Sözleşmenin, uygun bulunduğuna dair kanun, tasarısı üç maddeden oluşmuştur.

Madde 1. — Ek Sözleşmenin Bakanlar Kurulunca uygun bulunduğuna dairdir.

Madde 2. — Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğini belirtmektedir.

Madde 3. — Kanun hükümlerinin, Bakanlar Kurulunca yürürtüleceğine dairdir.

1 Mayıs 1969 Tarihli (Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Konseyi arasında 25 Mayıs 1979 tarihinde Bern'de imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE ARASINDAKİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNE EK SÖZLEŞME

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
ve İsviçre Federal Konseyi

Türkiye ile İsviçre arasındaki 1 Mayıs 1969 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesini (aşağıda «Sözleşme» olarak adlandırılmıştır) tamamlamayı arzu ederek, anılan Sözleşmeye ek bir Sözleşme düzenlemeyi kararlaştırmışlar ve bu maksatla, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Bern Büyükelçisi Prof. Dr. A. Suat Bilge'yi;

İsviçre Federal Konseyi

Sosyal Sigortalar Federal Ofisi Müdür Yardımcısı Hans Wolf'u tam yetkili temsilcileri olarak tayin etmişlerdir.

Temsilciler usulü dairesinde tanzim edilmiş bulunan yetki belgelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde : 1

1. Sözleşmenin 1 nci maddesinin 1 nci paragrafının A) hanesine - aşağıdaki ibareleri kapsayan c) ve d) harfleri ilave edilmiştir :

«c) Serbest çalışanların sosyal sigortalarına ilişkin mevzuata,

d) Bankalar, ticaret ve sanayi odaları, sigorta şirketleri ve borsalar emekli sandıklarına ilişkin mevzuata»;

2. Sözleşmenin 10 ncu maddesinden sonra, metni aşağıda yazılı bulunan bir 10 (a) maddesi ilave olunmuştur :

«1. Türk vatandaşları, Sözleşmenin 8 nci ve 12 nci maddelerine rağmen, İsviçre yaşlılık ölüm sigortalarına kendileri için yatırılmış olan primleri Türk sigortalarına transferini, İsviçre yaşlılık, malullük ve ölüm sigortaları yardımlarından henüz hiç yararlanmamış olmaları ve Türkiye'de veya bir üçüncü ülkede yerleşmek üzere İsviçre'den ayrılmış bulunmaları koşulu ile, talep edebilirler. İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortasına iki eş için prim yatırılmışsa, eşler kendileri için yatırılan primlerin transferini münferit olarak isteyebilirler. Ancak yalnız kadın eşin primleri transfer olunmuşsa, erkek eş, ancak, yaşlılık, malullük ve ölüm sigortasına ilişkin basit bir gelirden yararlanır.

2. Birinci paragrafın uygulanmasında, Türk sigortalarına primleri transfer olunmuş Türk vatandaşları ve bunların hak sahipleri, söz konusu primlerin transferi nedeniyle, İsviçre yaşlılık, malullük ve ölüm sigortasından artık hiç bir hak iddiasında bulunmazlar.

3. Primler Türkiye Sosyal Sigortalar Kurumuna transfer olunur ve bu kurum primleri Türk mevzuatına göre yetkili sigorta kuruluşuna intikal ettirir. Bu primler ve bu primlere ilişkin süreler, bir Türk aylığına hak kazanmada ve bu aylığın hesabında, Türk primlerine ve sürelerine muadil sayılır. Transfer olunan primlerden Türk emeklilik sigortası çerçevesinde sigortalı veya hak sahibi yararına hiç bir menfaat sağlanmıyorsa anılan yetkili kuruluş transfer edilmiş olan primleri ilgili kimselere öder.»

3. Sözleşmenin 12 nci maddesinin 4 ncü paragrafı kaldırılmıştır.

4. Sözleşmenin 24 ncü maddesinin birinci paragrafı şöyle olmuştur :

«1. Bu sözleşmenin uygulanmasında, «yetkili makam» deyimi, Türkiye bakımından :

Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve herbiri kendilerini ilgilendiren hususlarda Sözleşmenin 1 nci maddesinin birinci paragrafının A) harfinde belirtilen mevzuatların uygulanmasıyla görevli bakanlıklar;

İsviçre bakımından :

Sosyal Sigortalar Federal Ofisi»

anlamına gelir.

Madde : 2

- 1) Bu Ek Sözleşme, ilk imkânda, tasdik olunacak ve tasdik belgeleri Ankara'da teati olunacaktır.
- 2) Bu Ek Sözleşme, tasdik belgelerinin teati edildiği ayı izleyen ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.
- 3) Primlerin Türk sigortalarına transferine ilişkin 10 a maddesi hükmü bu Ek Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce Türk emekliliğine hak kazandıran yaşa gelmiş olması hallerinde de uygulanır. Bu takdirde, Türk Sosyal Sigortaları evvelce bağlanmış olan yardımı yeniden gözden geçirecektir.

Madde : 3

Bu Ek Sözleşme esas Sözleşme ile aynı süre için aynı usullere göre yürürlükte kalacaktır. İki devletin yetkili temsilcileri, yukarıdaki hususları tasdik zımında, bu Ek Sözleşmeyi imzalamışlardır. Bern'de 25 Mayıs 1979 tarihinde Türkçe ve Fransızca iki nüsha olarak ve her iki nüsha aynı derecede geçerli olacak şekilde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

Adına
İmza

İsviçre Federal Konseyi

Adına
İmza

Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı. (1/7)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : 101 - 603/06639

30 . 9 . 1980

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Ekli listede konuları ve eski Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş tarih ve sayıları belirtilen Kanun Tasarıları Bakanlar Kurulunca benimsenmiştir.

Yüce Konseyin onayına sunulmak üzere anılan Kanun Tasarılarının işleme konulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülend Ulusu
Başbakan

L İ S T E

K O N U S U

	Tarihi	Sayısı
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Arasındaki Karadeniz'de Kıta Sahaneliği Sınırlandırılması Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı.	15 . 9 . 1978	101-319/07553
Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ve Eki Protokol ile Sözleşmenin Yürütümü ile İlgili İdari Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.	25 . 12 . 1978	101-352/09961
Türkiye Cumhuriyeti ve Norveç Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile Bu Sözleşmeye Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.	8 . 1 . 1979	101-351/09960
1 Mayıs 1969 Tarihli Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Tadil Eden Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.	6 . 2 . 1980	101-531/01309
Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı	5 . 12 . 1979	101-461/07567
Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Ceza Yargılarının Yerine Getirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanun Tasarısı.	10 . 12 . 1979	101-460/07567
Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.	16 . 3 . 1979	101-404/01659
Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Genel Sözleşmenin Revizyonu ile İlgili Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.	21 . 8 . 1980	112-110/05863

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 6 Ağustos 1923'te Lozan'da imzalanmış ve onay işlemlerinden sonra 1934 yılında yürürlüğe konulmuş olan «İadei Mücrimin Muahedenamesi», iki ülke arasında ceza işlerindeki ilişkilerde günün gereksinimlerini ve koşullarını karşılamadığından, «Suçluların Geri Verilmesi» konusu ile birlikte, cezai soruşturma ve kovuşturmalara ilişkin konularda karşılıklı adli yardımlaşmayı da öngören ayrıntılı bir Anlaşma bağlatılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

İki ülke arasında yapılan görüşmeler sonucunda kesin biçiminin verilmesi sağlanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması» 7 Haziran 1979 günü Ankara'da imzalanmıştır.

Ülkemiz ile ABD'nin hukuk sistemlerinin birbirinden değişik olması nedeniyle, istinabe, tebliğat, bilgi sağlanması gibi ceza işlerine ilişkin adli yardımlaşma konularında karşılaşılan güçlükler veya gecikmeler, bu Anlaşmanın yürürlüğe konulması ile giderilmiş olacaktır.

Anlaşma, ülkemizin de Avrupa Konseyi çerçevesinde taraf bulunduğu (Suçluların Geri Verilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi) ile (Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi) ilkeleri temel alınarak hazırlanmış, birbiriyle yakın bağlantısı ve uygulama kolaylığı yönünden, (Suçluların Geri Verilmesi ile (Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım) konularına ilişkin hükümler, ayrı bölümler halinde, tek bir metinde toplanmıştır.

Anlaşma, 44 maddeden oluşmaktadır :

(Suçluların Geri Verilmesi) bölümünde, (suçluları geri verme yükümlülüğü, reddetme koşulları, istemlerin içeriği ve belgeler, geçici tutuklama, geri verme ve teslim kararı, istemlerin çakışması, bilgi verme, eşya ve belgelerin teslimi, üçüncü bir Devlete yeniden geri verme, transit geçiş ve giderler) ile ilgili hükümler, 1-19 ncu maddelerde yer almaktadır.

(Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım) başlıklı II. Bölümde, başlıca, (Karşılıklı yardım ve kapsamı, yardımın reddedilebilme halleri, adli yardım istemleri ve içeriği, istemlerin yerine getirilmesi, belgeler, kayıtlar ve maddi kanıtlar, adli belgelerin tebliği, tebliğat istemlerinin yerine getirilmesi, tanık ve bilirkişiler, yüzleştirme amacı ile sanığın gönderilmesi, karşılıklı bilgi sağlanması ve adli siciller ile usul, belgelerin dili ve yardım giderleri) konuları düzenlenmiştir. (Maddeler: 20 - 41).

Anlaşmanın 3 nü ve son bölümünde, uygulama ve yürürlük ile ilgili hükümler bulunmaktadır. (Maddeler: 42 - 44).

MADDE GEREKÇELERİ

Tasarının birinci maddesi 7 . 6 . 1979 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile ABD Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması»nın onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin hükmü içermektedir.

Tasarının ikinci maddesi kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğini belirlemektedir.

Tasarının üçüncü maddesi, kanunun Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğini öngörmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 7 . 6 . 1979 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür;

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ARASINDA SUÇLULARIN GERİ VERİLMESİ VE CEZA İŞLERİNDE KARŞILIKLI YARDIM ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri, suçluların geri verilmesinin yeniden düzenlenmesi ve ceza işlerinde karşılıklı yardım ilkelerinin saptanması yolu ile suçların önlenmesinde daha etkin bir işbirliği sağlamak isteği ile aralarında bir «Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Anlaşması» bağtılamayı kararlaştırmışlar ve bu amaçla Yetkili Temsilcileri olarak :

Türkiye Cumhurbaşkanı :

Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Genel Müdürü Bay İldeniz Divanlıoğlu'nu,

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı :

Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi Bay Ronald I. Spiers'ı, atamışlardır.

Bu temsilciler, usulüne uygun ve geçerli yetki belgelerinin karşılıklı değişiminden sonra, aşağıdaki maddeler üzerinde anlaşmışlardır :

BÖLÜM : I

Suçluların Geri Verilmesi

KESİM : I

Genel Hükümler

MADDE : 1

Suçluların Geri Verme Yükümlülüğü

1. Sözleşen Taraflar, istenilen Taraf ülkesi içinde bulunup da bir suçtan ötürü hakkında kovuşturma yapılan veya bir suçla itham edilmiş veya bir suçtan hüküm giymiş olan, veya isteyen Taraf ülkesinde işlenmiş bir suç nedeniyle adli yargı organlarınınca verilmiş bir cezanın yerine getirilmesi amacıyla diğer Tarafça istenen tüm kişileri, bu Anlaşmada yer alan hüküm ve koşullara uygun olarak, birbirlerine teslim etmeyi üstlenirler.

2. Suç, isteyen Taraf ülkesi dışında işlenmiş olduğu takdirde, istenilen Taraf :

a) Kendi yasaları, benzer koşullarda işlenmiş böyle bir suçun cezalandırılmasını öngörüyorsa, veya

b) Suç, isteyen Tarafın bir uyuşu tarafından işlenmiş olup da, anılan Tarafın kendi yasalarına göre bu kişiyi yargılama yetkisi varsa,

Bu Anlaşmada belirtilen hükümlere bağılı olarak, suçlunun geri verilmesini kabul edecektir.

MADDE : 2

Geri Verme Konusu Olabilecek Suçlar

1. Geri verme konusu olabilecek suçlar, bu Anlaşma hükümlerine uygun olmak üzere, şunlardır :

a) Bu Anlaşmaya Ek Listede yazılı olsun olmasın, hem Türkiye yasalarına, hem de Birleşik Devletler federal yasalarına göre, asgari haddi bir yılı aşan süre ile hürriyeti bağlayıcı bir cezayı veya daha ağır bir cezayı gerektiren suçlar.

b) Bu Anlaşmaya Ek Listede yazılı olup hem isteyen Taraf, hem de istenilen Taraf yasalarına göre asgari haddi bir yılı aşan bir süre veya daha ağır bir cezayı gerektiren suçlar.

Geri verme amaçları bakımından, Sözleşen Tarafların yasalarının, suçla aynı suçlar kategorisi içinde yer verip vermemesi veya bir suçla aynı deyimlerle niteleyip nitelememesi önemli olmayacaktır.

2. Geri verme konusu olabilecek bir suçla ilgili cezanın veya hürriyeti bağlayıcı mahkûmiyet hükmünün yerine getirilmesi amacıyla yapılan geri verme istemi, bakiye cezanın veya infaz edilecek mahkûmiyetin stresi en az altı ay olduğu takdirde kabul edilecektir.

3. 1 nci fıkrada belirtilen koşullara bağlı olmak üzere, geri verme şu suçlar için de kabul edilecektir :

a) Geri vermeye konu olabilecek herhangi bir suçun işlenmesine teşebbüs, veya böyle bir suçta asli, müş-terek veya feri fail olarak katılma;

b) Sözleşen Tarafların her ikisinin yasalarına göre de suç teşkil etmesi kaydıyla, Türkiye yasalarına göre suç işlemek için cemiyet teşkili ve Birleşik Devletler yasalarına göre iki veya daha çok kişinin kanunsuz bir eylem için anlaşması;

c) Yalnız Birleşik Devletler yargı yetkisinin uygulanması amacıyla; kişi veya malların nakledilmesinin, iletilmesinin veya dış veya eyaletlerarası ticaretin yapılmasında posta veya öteki haberleşme yollarının veya başkaca araçların kullanılmasının, belli bir suçun unsurunu meydana getirmesi halinde, Anlaşmaya göre geri vermeye konu olabilecek böyle bir suç.

4. Geri verme istemi, birbirinden ayrı çeşitli suçları kapsadığı ve geri vermeye konu olabilecek suçlar- dan biri için kabul edildiği takdirde, yukarıda 1 ve 2 nci fıkralar gereklerini, isteyen Taraf ta çekilecek hürriyeti bağlayıcı ceza veya yerine getirilecek ceza mahkûmiyetinin süresi bakımından yalnız başına karşılayamayacak olan ve nitelik yönünden geri verme konusu olabilecek öteki suçlar için de, geri verme kabul edilecektir.

MADDE : 3

Reddetme Koşulları

1. Geri verme aşağıdaki hallerde kabul edilmeyecektir :

a) Geri verme istemine konu olan suç, istenilen Tarafça, siyasi nitelikte veya böyle bir suçta murtaabıt bir suç sayılır ise; veya geri verme isteminin, gerçekte, istenen kişiyi, siyasi görüşleri nedeniyle kovuşturmak veya cezalandırmak için yapılmış olduğuna istenilen Tarafça kanaat getirilir ise.

Bununla birlikte, bir Devlet Başkanına veya Hükümet Başkanına veya aileleri üyelerinden birine karşı iş- lenmiş veya işlenmeye teşebbüs edilmiş bir suç, siyasi nitelikte bir suç sayılmayacaktır.

Bu fıkra hükümleri, sözleşen Tarafların, çok taraflı uluslararası bir anlaşma ile, halen üstlenmiş oldukları veya sonradan üstlenebilecekleri bir yükümlülüğü etkilemez.

b) Geri verme istemine konu olan suç, adli ceza yasalarına göre suç olmayan sırf askeri nitelikte bir suç ise;

c) Teslimi istenen kişi, isteyen veya istenilen Taraflardan birinin yasalarına göre, geri verme istemine konu olan suçtan ötürü kovuşturulmaktan veya cezalandırılmaktan, zamaşımı nedeniyle, bağışık ise;

d) Teslimi istenen kişi, geri verme istemine konu olan suçtan ötürü istenilen Devlette yargılanarak kesin ve bağlayıcı bir hükümle beraat etmiş veya mahkûm olmuş ise;

e) Geri verme istemine konu olan suç, istenilen Tarafın yasalarına göre, bu Taraf ülkesinde işlenmiş olup da, kovuşturma için istenilen Taraf adli makamlarına intikal ettirilmiş veya intikal ettirilecek ise; veya

f) Geri verme istemine konu olan suç, Taraflardan birinde çıkarılan genel veya özel affa konu olmuş veya olmakta ise.

2. Geri verme, aşağıdaki hallerden birinde reddedilebilir :

a) Teslimi istenen kişi, aynı suçtan ötürü istenilen Taraf ta kovuşturulmakta ise;

b) İstenilen Taraf, aynı suçtan ötürü, kovuşturmamak veya kovuşturmayı durdurmak kararı almış ise; veya

c) Teslimi istenen kişi, aynı suçtan ötürü bir üçüncü Devlet ülkesinde yargılanarak beraat etmiş veya mahkûm olmuş ise.

MADDE : 4

Uyruklar

1. Sözleşen Taraflardan hiçbiri, kendi uyruklarını geri vermek zorunda olmayacaktır. Ancak, Birleşik Devletlerin yetkili yürütme makamı, kendi seçimine göre, yerinde gördüğü takdirde, kendi uyruklarının geri verilmesini kabul etmeye yetkili olacaktır.

2. İstenilen Taraf kendi uyruğunu geri vermediği takdirde, yarasında öngörölmek kaydıyla kovuşturma işleminin yapılabilmesi için, isteyen Tarafın istemi üzerine, durumu yetkili makamlarına iletacaktır. İstenilen Taraf ek belge veya kanıtlara gerek görür ise, bu gibi belge veya kanıtlar bu Tarafa masrafsız sağlanacaktır. İsteyen Tarafa, isteminin sonuçlarından bilgi verilecektir.

3. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş suçlardan ötürü aranmakta olan kişilerin teslimine ilişkin istemler, istenilen Tarafa, bu Tarafın uyrukları için kabul edilmeyecektir.

MADDE : 5

Belirleme Yetkisi

Suçun, 3 ncü maddede sayılan nedenlerle geri vermenin reddolunmasını gerektirecek niteliğini belirleme hakkı, yalnız istenilen Tarafın yetkisinde bulunacaktır.

MADDE : 6

Haberleşme Yolları ve Dili

1. Geri verme istemi, diplomatik yollardan yazılı biçimde yapılacaktır.

2. Geri verme istemi, isteyen Tarafın dilinde yazılacaktır.

Bununla birlikte, geri verme istemine ve dayanağı belgelere, istenilen Taraf dilinde onaylı çevirileri eklenecektir.

KESİM : II

İstemler

MADDE : 7

İstem İçeriği

1. Hakkında kovuşturma yapılan veya bir suçla itham edilen ve henüz hüküm giymemiş olan bir kişi ile ilgili isteme aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi;

b) Olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;

c) Suç, istenilen Taraf ülkesinde işlenmiş olsa idi, istenilen Tarafın yasalarına göre, istenen kişinin tutuklanmasını ve mahkemeye sevkini haklı gösterebilecek olan kanıtlar;

d) İstenen kişinin, tutuklama müzekkeresinde belirtilen kişi olduğunu gösteren ve varsa, uyrukluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve

e) İsteyen Tarafın; suçu tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suça uygulanabilecek yasalarının madde metinleri.

2. Hüküm giymiş olmakla birlikte hakkındaki ceza yargısı veya kararı kesinleşmemiş olan kişi ile ilgili isteme, aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Ceza yargısı veya mahkûmiyet kararının onaylı örneği;

b) Dava konusu olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;

c) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi;

d) İstenen kişinin ceza yargısı veya mahkûmiyet kararında belirtilen kimse olduğunu gösteren ve varsa, uyrukluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve

e) İsteyen Tarafın; suçu tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suça uygulanan yasalarının madde metinleri.

3. Hakkında kesin bir ceza yargısı veya kararı bulunan bir kişiye ilişkin isteme, aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Kesin ceza yargısı veya mahkûmiyet hükmünün onaylı örneği;

- b) Dava konusu olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;
  - c) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi veya tutukluluk emri;
  - d) Hapis cezasının ne kadarının çekilmiş olduğunu gösteren bir belge;
  - e) İstenen kişinin kesin ceza yargısı veya mahkûmiyet hükmünde belirtilen kişi olduğunu gösteren ve, varsa, uyrukluluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve
  - f) İsteyen Tarafın; suçu tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman- aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suça uygulanan yasalarının madde metinleri.
4. Duruşmada hazır bulunmaksızın veya gıyabında hüküm giyen bir kişi ile ilgili isteme, şu belgeler ekle- necektir. :

- a) Ceza yargısı veya mahkûmiyet kararının onaylı örneği;
  - b) Dava konusu olayın maddi unsurlarına ilişkin bir açıklama;
  - c) Bir yargıç veya başka yetkili adli bir görevli tarafından çıkarılmış tutuklama müzekkeresi veya tu- tukluluk emri;
  - d) Suç, istenilen Taraf ülkesinde işlenmiş olsa idi, istenilen Tarafın yasalarına göre, istenen kişinin tu- tuklanmasını ve mahkemeye sevkini haklı gösterebilecek olan kanıtlar;
  - e) İstenen kişinin ceza yargısı veya mahkûmiyet kararında belirtilen kişi olduğunu gösteren ve, varsa, uyrukluluğuna ilişkin bilgileri de içeren kanıtlar; ve
  - f) İsteyen Tarafın; suçu tanımlayan, bu suç için öngörülen cezayı belirleyen ve dava veya ceza zaman- aşımına ilişkin yasaları da dahil olmak üzere, suça uygulanan yasalarının madde metinleri.
- Bu gibi mahkûmiyet kararları, isteyen Tarafın yasasında öyle öngörülmekte ise, kesin hüküm gibi işleme tabii tutulabilecektir.

MADDE : 8

Ek Kanıt ve Bilgiler

1. İstenilen Taraf, bir kişinin geri verilmesi için yapılan istemin dayanağı olarak verilen kanıt ve bilgi- lerin, bu Anlaşma gereklerinin yerine getirilmesi için yeterli olmadığı görüşünde ise, anılan Taraf, gerekli ek kanıt ve bilgileri isteyecektir. Anılan Taraf, bu kanıt ve bilgilerin verilmesi için bir süre saptayabilir ve, isteyen Tarafın nedenlerini de göstereceği başvurusu üzerine, sürenin, makul bir zaman için uzatılmasını kabul ede- bilir.
2. İstenen kişi, tutuklu ise ve verilmiş olan ek kanıt ve bilgiler yeterli değilse, veya bu kanıt ve bilgiler istenilen Tarafça belirtilen süre içinde alınmamış ise, istenen kişi serbest bırakılacaktır. Ancak, böyle bir serbest bırakma, aynı suçtan ötürü daha sonra geri verme için istemde bulunulmasını önlemeyecektir. Bu takdirde, sonraki istemde, daha önce verilmiş olan dayanak belgelere atıfta bulunulması yeterli olacaktır.

MADDE : 9

Alınacak Önlemler

Sözleşen Taraflar, geri verme istemine ilişkin bilgi ve belgelerin alınmasından sonra, istenen kişinin aran- ması da dahil olmak üzere gerekli tüm önlemleri alacaklardır.

Aranan kişi, bulunduğu anda, istenilen Taraf yetkili makamları karara varıncaya kadar, tutukluluk altında bulundurulacaktır. Geri verme istemi kabul edildiği takdirde, tutukluluk hali teslimine değin sürdürülecektir.

MADDE : 10

Geçici Tutuklama

1. İvedi hallerde, sözleşen Taraflardan her biri, geri verme isteminin diplomatik yollardan istenilen Tarafa verilmesinden önce, aranan kişinin geçici tutuklanması veya tutukluluk altına alınması için başvuruda bulu- nabilir. Geçici tutuklama veya tutukluluk altına alma istemi, diplomatik yollardan veya Türkiye Adalet Ba- kanlığı ile Birleşik Devletler Adalet Bakanlığı arasında doğrudan doğruya yapılacaktır.

2. Geçici tutuklama veya tutukluluk başvurusunda, bir tutuklama müzekkeresi veya mahkeme kararının var olduğu ve geri verme isteminde bulunulması niyetinde bulunduğu belirtilecektir. Başvuruda, geri verme istemine konu olan suç ile, bu suçun nerede ve ne zaman işlendiği belirtilecek ve istenen kişinin eşkali ve uyrukluluğu ile ilgili eldeki tüm bilgiler verilecektir.

Başvuruda, ayrıca, eğer suç istenilen Taraf ta işlenmiş veya istenen kişi bu Taraf ta hüküm giymiş olsa idi, istenilen Taraf ta bir tutuklama müzekkeresi çıkarılmasını haklı göstermek için gerekli olabilecek ek bilgiler de, varsa, gösterilecektir.

3. İstenilen Taraf, geçici tutuklama veya tutukluluk için gerekli düzenlemeleri yapacak ve, istenen kişinin, 7 nci maddede yazılı belgelerin tutuklama veya tutukluluk tarihinden itibaren 60 günlük bir süre içinde verilmemesi halinde, serbest bırakılacağını belirterek, bu kişinin tutuklandığı veya tutukluluk altına alındığı tarihi diğer Tarafa bildirecektir.

4. Geri verme belgeleri, istenilen Taraf ın yürütme makamına 60 günlük zaman süresi içinde verildiği takdirde, tutuklama veya tutukluluk hali, istenilen Taraf yetkili makamlarınca geri verme istemi konusunda bir karara varıncaya kadar sürecektir. Geri verme istemi kabul edildiği takdirde, tutuklama veya tutukluluk hali, istenilen Taraf yasalarının izin verdiği ölçüde uzatılabilir.

5. İstenen kişi, geri verme belgeleri istenilen Taraf yürütme makamınca 60 günlük zaman süresi içinde alınmamış olduğu için tutukluluk haline son verilip serbest bırakıldığı takdirde, isteyen Taraf, belgelerin istenilen Taraf ça daha sonra alınması üzerine, geri verme için yeni bir istemde bulunabilir.

KESİM : III

Kararlar

MADDE : 11

Ger i Verme ve Teslim Kararı

1. İstenilen Taraf, geri verme istemi üzerine aldığı kararı isteyen Tarafa hemen bildirecektir. İstenilen Taraf, geri verme isteminin tamamen veya kısmen reddi halinde, bunun nedenlerini belirtecektir.

2. Geri verme istemi kabul edildiği takdirde, sözleşen Taraflar ın yetkili makamları, istenen kişinin teslim edileceği zaman ve yer konusunda anlaşmaya varacaklardır. Teslim, istenilen Taraf ın yasaları ile belirlenmiş olabilecek zaman içinde gerçekleştirilecektir.

3. İstenen kişi, 2 nci fıkraya göre gerekli zaman içinde istenilen Taraf ülkesinden teslim alınmadığı takdirde, serbest bırakılabilir. İstenilen Taraf, sonradan, bu kişiyi aynı suçtan ötürü geri vermeyi reddedebilir.

4. Sözleşen Taraflardan birinin kontrolü dışındaki koşullar, geri verilecek kişinin, 2 nci fıkraya göre gerekli zaman içinde teslimine veya alınmasına engel olduğu takdirde, bu Taraf belirlenen zamanın bitiminden önce diğer sözleşen Tarafa bildirimde bulunacaktır. Bu gibi bir durumda, sözleşen Taraflar ın yetkili makamları, teslim için yeni bir zaman üzerinde anlaşmaya varabilirler.

5. İstenen kişi teslimden önce kaçtığı ve daha sonra bulunduğu takdirde, geri verme için yapılacak yeni isteme, 7 nci maddede belirtilen belgelerin eklenmesi gerekmez.

MADDE : 12

İstemlerin Çakışması

1. Aynı veya değişik suçlardan ötürü birden fazla Devlet tarafından geri verme isteminde bulunduğu takdirde, istenilen Taraf, tüm koşulları ve özellikle istenen kişinin uyrukluluğunu, suçun veya suçların işlendiği yeri, suçun veya suçların ağırlığını, ve geri verme istemlerinin sırasıyla tarihlerini gözönüne alarak, bu istemler üzerinde serbestçe karar verecektir.

2. İstenilen Taraf, böyle bir durumda geri vermeyi kabul ederken, ayrıca geri verme isteminde bulunmuş olan bir üçüncü Devlete istenen kişiyi sonradan teslim etmek yetkisini, isteyen Tarafa verebilir.

MADDE : 13

Teslimin Ertelenmesi

Teslimi istenen kişi, istenilen Taraf ülkesinde, geri verme isteminde bulunulmuş olan suçtan başka bir suç nedeniyle kovuşturulmakta veya bir hapis cezasını çekmekte ise, bu kişinin teslimi, kovuşturmanın sonuçlandırılmasına ve verilmiş veya verilebilecek bir cezanın tamamen yerine getirilmesine kadar istenilen Tarafa ertelenebilir. Bu takdirde, istenilen Taraf, durumdan, isteyen Tarafa bilgi verecektir.

MADDE : 14

Kovuşturma Sonuçlarından Bilgi Verilmesi

1. İstenen kişinin teslim edilmiş olduğu sözleşen Taraf, bu kişi hakkında açılan cezai kovuşturma sonucundan diğer Tarafa bilgi verecektir.
2. Mahkûmiyet halinde, kesin ceza yargısının onaylı bir örneği diğer sözleşen Tarafa iletilecektir.

MADDE : 15

Eşya ve Değerlerin Teslimi

1. İsteyen Tarafın istemi üzerine, istenilen Taraf, kendi yasalarına ve üçüncü Tarafların haklarına bağlı olarak, aşağıdaki eşya ve değerlere el koyup bunları teslim edecektir :
  - a) Suçun işlenmesinde kullanılmış veya kanıt olarak gerekli olabilecek eşya;
  - b) Suçun bir sonucu olarak elde edilmiş olup da yakalama veya tutuklama sırasında istenen kişinin zilyetliğinde bulunmuş olan, veya sonradan ortaya çıkarılan eşya ve değerler;
  - c) Suçla ilgili olan eşya ve değerlerden, sonradan elde edilmiş maddeler.
2. 1 nci fıkrada belirtilen eşyanın isteyen Tarafa teslimi, mümkünse, geri verilen kişinin teslimi ile aynı zamanda yapılacaktır. 1 nci fıkra uyarınca el koyulan eşya ve değerler, geri verme kabul edildiği halde, istenen kişinin ölümü veya kaçması nedeniyle yerine getirilemeyecek bile olsa, yine teslim edilecektir.
3. Anılan eşya ve değerler, istenilen Taraf ülkesinde yapılmak üzere olan kovuşturmalar için geçici olarak alınabilir, veya geri verilmesi koşulu ile teslim edilebilir.
4. Ancak, istenilen Tarafın veya bir üçüncü Devletin anılan eşya ve değerler ile ilgili hakları saklıdır. Bu hakların var olduğu hallerde, eşya ve değerler, istenilen Tarafa, masrafsız olarak ve kovuşturmalardan sonra mümkün olan en kısa sürede geri gönderilecektir.

KESİM : IV

Özel Hükümler

MADDE : 16

Hususilik Kuralı

1. İşbu Anlaşmaya uygun olarak geri verilmiş olan kişi, aşağıdaki haller dışında, istenilen Taraf ülkesinden tesliminden önce işlenmiş olup da geri vermenin kabul edilmiş olduğu suçtan başka herhangi bir suçtan ötürü kovuşturulamaz, cezalandırılmaz, veya bir cezanın yerine getirilmesi için tutuklanamaz veya kişisel hürriyetinin başka herhangi bir biçimde kısıtlanmasına tabi tutulamaz veya bir üçüncü Devlete teslim edilemez :
  - a) Geri verilen kişi, teslim edilmiş olduğu Tarafın ülkesini kesin serbest bırakıldığı tarihten itibaren 60 günlük bir süre içinde terketmek fırsatına sahip olduğu halde, yine bu Taraf ülkesinde kalmış ise. Bu süre, serbest bırakılan kişinin, irade dışı nedenlerle bu Taraf ülkesini terketmemiş olduğu zamanı içermez;
  - b) Bu kişi, terkettikten sonra, teslim edildiği Taraf ülkesine kendi isteği ile dönmüş ise; veya
  - c) İstenilen Tarafın açık rızası var ise.
2. Teslimden önce işlenmiş olup da geri vermenin kabul edilmiş olduğu suçtan başka bir suç ile ilgili olarak kovuşturma yapılması veya bir hapis cezasının yerine getirilmesi amacı ile istenilen Tarafın rızası is-

tendiğinde, isteyen Taraf, işbu Anlaşmanın 7 nci maddesinde öngörülen usullere uyacak ve rıza istemi ile ilgili olarak geri verilmiş kişi tarafından yapılmış beyanın bir yargıç veya yetkili memur tarafından düzenlenen tutanağını istenilen Tarafa sağlayacaktır.

MADDE : 17

Üçüncü Bir Devlete Yeniden Geri Verme

1. 16 ncı maddenin 1 nci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, isteyen Tarafa geri verilmiş olup teslimden önce işlenmiş bir suçtan ötürü üçüncü bir Devlet tarafından istenen kişi, istenilen Tarafın rızası olmadıkça, isteyen Tarafa üçüncü bir Devlete yeniden geri verilemez.

2. Üçüncü bir Devlete yeniden geri vermeye ilişkin rıza istemine, istenilen Tarafça kendi kararına esas olmak üzere gerek görüldüğü takdirde, üçüncü bir Devlet tarafından yapılmış geri verme isteminin dayanağı olan belgeler eklenecektir. Bu belgeler, Anlaşmanın 7 nci maddesinde yazılı belgelere uygun olacaktır.

MADDE : 18

Transit Geçiş

1. Geri vermeye konu olan kişinin üçüncü bir Devlettten alınıp sözleşen Taraflardan birisinin ülkesi üzerinden diğer sözleşen Taraf ülkesine transit geçişine izin verilebilmesi için, suçun 2 nci madde uyarınca geri vermeye elverişli bir suç olması ve transit geçişe izin vermesi isteminde bulunulan Tarafın bu suç 3 ncü madde kapsamında görmemesi gerekir.

Transit geçiş istemine, tutuklama müzakeresinin, kesin ceza yargısının veya tutukluluk emrinin bir örneği eklenecektir. Ayrıca, istem, 7 nci maddede belirtilen biçimde bir açıklamayı da içerecektir.

2. İstenilen Taraf, ne kendi uyruklarının transit geçişlerine, ne de kendi ülkesinde kovuşturulabilecek veya bir hapis cezasını çekmesi gerekebilecek kişilerin transit geçişlerine izin vermek zorunda olmayacaktır.

3. Hava ulaşımı kullanıldığı takdirde, aşağıdaki hükümler uygulanacaktır :

a) Herhangi bir duraklama öngörülüyor ise, sözleşen Taraf diğer sözleşen Tarafa transit geçişin yapılacağını bildirerek, tutuklama müzakeresinin, kesin ceza yargısının veya tutukluluk emrinin var olduğunu belgelendirecek ve transite konu olan kişinin adını ve uyrukluğunu bildirecektir.

b) Önceden öngörülmeyen bir iniş halinde, (a) bendine göre yapılacak bildirim, 10 ncü maddede hükme bağlandığı gibi geçici tutuklama için yapılmış bir istem hükmünde olacaktır. Bundan sonra, 1 nci fıkra hükmüne göre transit geçiş isteminde bulunulacaktır.

c) Duraklama gerekli olduğu takdirde, transit geçiş isteyen sözleşen Taraf, 1 nci fıkra hükmüne göre istemde bulunacaktır.

4. Transit geçişi sağlamak üzere koşullar tutukluluk halini gerektirdiği takdirde, transit geçiş isteminde bulunan sözleşen Tarafın 10 ncü madde hükümlerine uyması istenebilecektir.

MADDE : 19

İdari Konular

1. İstenilen Taraf ülkesinde istenen kişinin geri verilmesi isteminin işleme konulması ile ilgili giderler, teslim kadar bu Tarafça karşılanacaktır. Teslimden sonraki giderler isteyen Tarafa ait olacaktır.

2. Transit geçiş nedeniyle yapılan giderler isteyen Tarafa ait olacaktır.

3. 7 nci madde gereği olarak verilen belgeler, Türkiye Adalet Bakanlığı veya Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı mühürlüyle mühürlenmiş olmak ve diğer yönleriyle ilgili Tarafların yasalarına uygun bulunmak kaydıyla, istenilen Taraf mahkemelerince kanıt olarak kabul edilecektir.

4. İstenilen Tarafın ilgili adli memurları, kendi yasalarında öngörülen hukuki olanaklar çerçevesinde, isteyen Tarafa, kendi ilgili adli makamları önünde yardımda bulunacaklardır.

BÖLÜM : II

Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım

KESİM : I

Genel Hükümler

MADDE : 20

Karşılıklı Yardım

Sözleşen Taraflar, bu Anlaşmanın II nci Bölümündeki hükümlere uygun olarak, birbirlerine ceza işlerinde karşılıklı yardımda bulunmayı üstlenirler.

MADDE : 21

Yardımanın Kapsamı

1. Sözleşen Taraflardan her biri, diğer Taraftan cezai konularda yardım istemlerinde bulunabilir .
2. Karşılıklı yardımda bulunulacak cezai konular, isteyen Tarafın kendi yasaları gereğince cezalandırılması adli makamlarının yargı yetkisinde bulunan suçlarla ilgili soruşturmaları ve ceza kovuşturmalarını kapsar.
3. Karşılıklı yardım şunları kapsayacaktır :
  - a) Ceza işlerine ilişkin istemlerin yerine getirilmesi;
  - b) Kişilerin ifade veya beyanlarının alınmasının sağlanması;
  - c) Belgelerin, kayıtların veya maddi kanıtların verilmesi, korunması ve doğrulanmasının sağlanması;
  - d) İsteyen Tarafa ait olan veya söz konusu suçların işlenmesinden elde edilen şeyler, maddeler veya başkaca eşya veya değerlerin isteyen Tarafa geri verilmesinin sağlanması;
  - e) Her türlü adli belgelerin, davetiyelerin, mahkeme celpnamelerinin, adli kararların ve mahkeme hüküm veya kararlarının onaylanmış örneklerinin tebliğ edilmesi;
  - f) Bir tanık veya bilirkişinin isteyen Tarafın mahkemesi önünde hazır bulunmasının sağlanması;
  - g) Kişilerin adreslerinin saptanması;
  - h) Adli kayıtların, kanıtların ve bilgilerin sağlanması.
4. Bu Anlaşmanın II nci bölümünün amaçları bakımından, suç, isteyen Tarafın yasaları ile bu Taraf ülkesinde işlenmiş kabul edildiği veya ülkesi dışında işlenmiş olup da isteyen Taraf yasaları ile suçun kovuşturulması öngörüldüğü takdirde, suçun cezalandırılması, isteyen Taraf adli makamlarının yargı yetkisi içinde sayılır.

MADDE : 22

Karşılıklı Yardımın Reddölünmesi

1. Adli yardım aşağıdaki hallerde reddedilebilir :
  - a) Soruşturma veya kovuşturma;
  - i) İstenilen Tarafa siyasi bir suç veya siyasi bir suçta murtaabıt bir suç olarak görülen bir suç ile; veya
  - ii) Adli ceza yasalarına göre bir suç oluşturmayan sırf askeri bir suç ile, ilgili ise.
  - b) İstenilen Taraf, istemin yerine getirilmesini, kendi egemenliğine, güvenliğine veya benzer temel çıkarlarına zarar verebilecek nitelikte görmekte ise.
2. Bu Anlaşmanın II nci bölümünün amaçları bakımından, aşağıdaki suçlar, siyasi veya siyasi bir suçta murtaabıt suçlardan sayılmayacaktır :
  - a) Çok taraflı uluslararası anlaşmalar gereğince sözleşen Taraflar için soruşturma veya kovuşturma zorunluluğu bulunan suçlar; ve
  - b) Bir Devlet Başkanı veya bir Hükümet Başkanı veya aileleri üyelerine karşı işlenen suçlar.

MADDE : 23

Kullanma Amacı

1. II nci bölümün I nci kesimi hükümleri gereğince, isteyen Tarafça elde edilen tanık ifadeleri, beyan, belge, kayıt veya maddi kanıtlar, bu Tarafta yalnız soruşturma veya cezai kovuşturmalar amaçlarıyla ve soruşturma veya kovuşturma konusu olan suçla ilgili tazminat istemlerinin karşılanması için kullanılacaktır.

2. Ayrıca, yukarıda 1 nci fıkrada belirtilen malzeme, kullanma amacı II nci bölüm, I nci kesim kapsamı içinde kalmak kaydıyla, yardımın kabul edilmiş olduğu suçtan başka bir suç ile ilgili olan bir soruşturma veya kovuşturma için de kullanılabilir.

KESİM : II

İstemler

MADDE : 24

İstemlerin İçeriği

1. Kişilerin ifade veya beyanlarının alınması, veya belgelerin, kayıtların veya maddi kanıtların verilmesi, korunması ve doğrulanmasının sağlanması konusundaki bir istemde, istemin ilgili olduğu soruşturma veya kovuşturmayı yöneten makamın adı belirtilecek ve, olanaklı olduğu ölçüde, aşağıdaki hususlar da gösterilecektir :

- a) Soruşturma veya kovuşturmanın konusu ve niteliği;
  - b) İstenen kanıt veya bilgilere başlıca ihtiyaç nedeni;
  - c) Soruşturma veya kovuşturma konusu olan kişi veya kişilerin adı - soyadı, doğum yeri ve tarihi ve adresi ile uyrukluk gibi kimliklerinin saptanmasına yarayabilecek eldeki öteki bilgiler;
  - d) İfade veya beyanının alınması veya kendisinden belge, kayıt veya maddi kanıtlar istenilen kişinin adı, adresi ve uyruklugu; ve
  - e) Verilecek veya korunacak belgelerin, kayıtların veya maddi kanıtların tanımı ve hangi biçimde çıkarılması ve doğrulanması gerektiği.
2. İstemler, olanağı olduğu kadar ve gerektiği ölçüde, şunları da içerecektir :
- a) İzlenecek özel bir usul varsa bunun tanımı;
  - b) Tanık ifadeleri veya beyanların yeminli veya onaylı olması gerekip gerekmediği;
  - c) İstenilen bilgi, beyan veya tanık ifadelerinin tanımı.

MADDE : 25

İstemlerin Yerine Getirilmesi

1. Bu bölümde başka türlü hükme bağlanmış olmadıkça, istemler, istenilen Taraf yasalarına göre mutad olan usullere uygun olarak yerine getirilecektir.

2. İstenilen Taraf, isteyen Tarafın kendi usullerinin uygulanmasına ilişkin bir istemine, bu usuller istenilen Tarafın yasaları ile bağdaşmaz nitelikte olmadığı ölçüde, rıza gösterebilir.

3. İstenilen Tarafta kendisinden kanıt istenilen kişi, bu Taraf yasaları gereğince reddetme hakkına sahip olmadıkça, istenilen Tarafta ceza soruşturma veya kovuşturmalarındaki aynı usul ve kapsam çerçevesinde tanıklık yapmak, belgeleri, kayıtları veya maddi kanıtları vermekle yükümlü olacaktır.

4. İstenilen Tarafın ilgili adli görevlileri ve öteki memurları, istemleri yerine getirmek için, istenilen Taraf yasaları gereğince haiz oldukları bütün yetkileri kullanacaklardır. Bir istemin yerine getirilmesi adli işlemleri gerektirdiği takdirde, istenilen Tarafın görevlileri, isteyen Tarafa herhangi bir masraf yüklemeksizin, istemi ilgili mahkemeye sunacaklardır.

5. İsteyen Tarafın açık istemi üzerine, istenilen Taraf, istemin yerine getirileceği tarihi ve yeri bildirecektir. Her iki Tarafın yasalarının gereklerine ve hükümlerine göre, isteyen Tarafın ilgili memurları veya başka ilgili kişiler, istemlerin yerine getirilmesinde hazır bulunabilirler.

MADDE : 26

Sözleşen Taraflardaki Kayıtlar ve Belgeler

İstem üzerine, istenilen Taraf, kendi ülkesinde benzer görevleri yerine getiren ilgili makamlarına sağlanabilecek aynı koşullar altında ve ölçüde olmak üzere :

- a) Mahkemelerin hüküm ve kararlarının, ve
- b) İstenilen Tarafça uygun bulunması halinde, ifade tutanakları ve resmi özetleri de dahil olmak üzere mahkeme veya soruşturma makamının dosyalarında bulunan belgelerin, kayıtların ve maddi kanıtların, asıllarını veya onaylanmış örneklerini, isteyen Tarafa sağlayacaktır.

MADDE : 27

Eşya ve Maddelerin Aranması ve Elkoyma

İstem, herhangi bir eşya veya maddenin bir ceza soruşturma veya kovuşturmasında kullanılmak üzere teslimine ilişkin olduğu ve bu bir arama emrinin yerine getirilmesini gerektirdiği takdirde, arama ve elkoyma, ancak, istenilen Taraf yasalarına uygun olarak yapılacaktır.

MADDE : 28

Belgelerin, Kayıtların veya Maddi Kanıtların Teslimi ve Geri Verilmesi

1. İstenilen Taraf, kendi ülkesinde yapılacak kovuşturmalara ilgili olarak gerekli olması halinde, istenilen belge veya kayıtların asıllarının veya maddi kanıtların teslimini erteleyebilir.
2. İstemlerin yerine getirilmesi suretiyle teslim edilen belgelerin, kayıtların asılları veya maddi kanıtlar, istenilen Taraf bunların geri verilmesinden vazgeçmedikçe, isteyen Tarafça mümkün olan en kısa zamanda öteki Tarafa geri verilecektir.
3. Ancak, maddelerin isteyen Taraftaki kişilere ait olması ve istenilen Tarafta bulunan bir kişi tarafından üzerlerinde hiçbir istihkak veya başkaca kazanılmış hak talebinde bulunulmaması halinde, isteyen Tarafın yetkili makamu, bu maddeleri, kendi yasalarına uygun olarak işlem yapmak üzere; alkoymak yetkisine sahip olacaktır.

KESİM : III

Belgelerin Tebliği

MADDE : 29

Belgelerin Tebliğine İlişkin İstemler

1. Mahkeme kararları, adli kararlar, davetiyeler, celpnameler veya istenilen Tarafa gönderilen başka belgeler de dahil olmak üzere, belgelerin tebliği için yapılacak istem, aşağıdaki hususları içerecektir :
  - a) Tebliği isteyen makamın adı;
  - b) Tebligat yapılacak kişinin adı, adresi ve eğer belli ise uyrukluğu; ve
  - c) İsteyen Taraf'ta adli makam önüne çıkması istenilen tanık veya bilirkişiye ödenebilecek olan yaklaşık tazminat, yol ve oturma giderleri miktarı.
2. İsteyen Taraf, tebliğ isteminde, herhangi bir kişinin adli makam önüne çıkması için bir tarih belirttiği takdirde, duruşma için tarih saptarken ve istemi iletirken, istemin bu tarihten en az (30) gün önce İstenilen Tarafça alınması gerektiğini gözönünde bulundurmak zorundadır.

MADDE : 30

Belgelerin Tebliği İstemlerinin Yerine Getirilmesi

1. İstenilen Tarafın Yetkili Makamı, İsteyen Taraf Yetkili Makamınca tebliğ edilmek üzere gönderilen belgeleri, kendi yasa ve usullerinin öngördüğü biçimde tebliğ edecektir.

2. Tebliğin yapıldığı, tebligat yapılan kişinin imzasını ve tebliğ tarihini taşıyan bir alındı ile veya tebligatın biçim ve tarihi ile tebliği yapan kişinin imzasını taşıyan bir bildirimle belgelendirilecektir.
3. İstenilen Taraf, tebligat alındısını veya bildirimini, İsteyen Tarafa gecikmeksizin ileticektir.
4. Tebligat yapılamadığı takdirde, bunun nedenleri, tebliği istenen belgeler ile birlikte, İsteyen Tarafa bildirilecektir.
5. İsteyen Tarafın uyuğundan başka bir kişiye bu madde hükmüne göre bir belgenin tebliğ edilmesi, İsteyen Tarafa bu işlemle yargı yetkisi tanınması anlamına gelmez.
6. Sözleşen Taraflardan her biri, İstenilen Tarafta bulunan uyuğlarına kendi diplomasi veya konsolosluk memurları aracılığı ile belgeleri tebliğ etmek hakkını haiz olacaktır.

MADDE : 31

Tanık ve Bilirkişilerin İsteyen Tarafta Adli Makam Önüne Çıkması

1. İsteyen Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önünde şahsen hazır bulunmasını özellikle gerekli gördüğü takdirde, celpnamenin tebliğine ilişkin isteminde bunu belirtecektir. İstenilen Taraf, bu tebligatın yapıldığı tanık veya bilirkişiyi, İsteyen Tarafın ilgili adli makamı önünde hazır bulunmaya çağırarak ve bu kişinin hazır bulunmayı kabul edip etmediğini soracaktır.

İstenilen Taraf, tanık veya bilirkişinin cevabını, İsteyen Tarafa gecikmeksizin duyuracaktır.

2. İsteyen Tarafın adli makamı önünde hazır bulunma çağrısına cevap vermekten kaçınan bir tanık veya bilirkişi, celpnamede bir ceza uyarısı bulursa bile, sonradan İsteyen Taraf Ülkesine girip de orada usulüne uygun biçimde yeniden celp edilmedikçe, herhangi bir hukuki veya cezai hakkın yitirilmesine, zorlayıcı önleme veya yasal yaptırıma tabi tutulmayacaktır.

MADDE : 32

Tutuklu Kişilerin Gönderilmesi ve Adli Makam Önüne Çıkması

1. Tutuklu bir kişinin İsteyen Tarafın bir adli makamı önüne tanık olarak veya yüzleştirme amaçları ile çıkması bu Tarafça gerekli bulunduğu ve istenildiği takdirde, tutuklu olan kişi, bu Taraf ülkesine, aşağıdaki hallerde geçici olarak gönderilecektir :

- a) Tutuklu kişi gönderilmeye razı olur ise;
- b) Gönderilmesi, tutukluluk halini uzatmayacak ise; ve
- c) İstenilen Taraf, göndermeye engel başka önemli nedenler bulunmadığını saptar ise.

2. Tutuklu kişinin gönderilmesi isteminin yerine getirilmesi, bu kişinin İstenilen Tarafta bir soruşturma veya kovuşturma için bulunması gerekli olduğu sürece, ertelenebilir.

3. İsteyen Taraf, diğer Taraf serbest bırakılmasına izin vermedikçe, bu kişiyi tutuklu bulundurmak yetki ve yükümlülüğü altında olacaktır. Bulunmasına gerek kalmayan tutuklu kişi, koşullar elverir elvermez geri gönderilecektir.

4. İstenilen Taraf, gönderilen kişinin, yalnız kendi uyuğu olması nedenine dayanarak, geri gönderimesinden vazgeçemeyecektir.

MADDE : 33

Sanığın Gönderilmesi

1. İsteyen Taraf, bu Bölüme giren bir yardım istemi ile ilgili olarak, bir sanığın öteki Tarafa yüzleştirme amaçları ile gönderilmesini gerekli gördüğü takdirde, bunu isteminde belirtecektir. Gönderme halinde, İstenilen Taraf, sanığı, gerekli olduğu sürece tutukluluk altında bulunduracak ve yüzleştirmeden hemen sonra geri gönderecektir.

2. İstenilen Tarafın yasaının, İsteyen Tarafın sanığı tutuklu bulundurduğuna dair kanıt gerektirmesi halinde, İsteyen Taraf, İstenilen Tarafça gerekli görülen adli karar veya başkaca belgeleri istemine ileticektir.

3. İstemın alınması üzerine İstenilen Tarafın Yetkili Makamı, sanığı tutukluluk altında bulundurmak için gerekli işlemleri, ilgili makamlardan gecikmeksizin isteyecektir. İstenilen Taraf, sanığın gönderilmesinden önce, sanığı tutuklu bulunduracağını İsteyen Tarafa bildirecektir.

MADDE : 34

Güvence

1. Uyrıkluğu ne olursa olsun, bu Anlaşma gereğince yapılmış bir isteme uygun olarak İsteyen Tarafıta bir adli makam önüne çıkan bir tanık veya bilirkişi, bu Taraf ülkesinde, İstenilen Taraf ülkesinden ayrılmasından önceki herhangi bir eylem veya mahkûmiyetle ilgili olarak, kovuşturulmayacak veya, 32 nci maddenin 3 ncü fıkrasında veya 33 ncü madde 1 nci fıkrasında öngörülen haller dışında tutuklanmayacak veya hürriyeti bağlayıcı başka herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmayacaktır.

2. Uyrıkluğu ne olursa olsun, hakkındaki kovuşturmanın konusu olan eylemleri yanıtlamak için İsteyen Tarafıta bir adli makam önüne celbedilen kişi, İstenilen Taraf ülkesinden ayrılmasından önceki zamana ait olup istemde belirtilmeyen herhangi bir eylem veya mahkûmiyetten ötürü, kovuşturulmayacak veya tutuklanmayacak veya hürriyeti bağlayıcı başka herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmayacaktır.

3. Bu Maddede öngörülen güvence, kişi, hazır bulunmasına artık gerek olmadığına ilişkin resmi bildirim aldıktan sonra 10 gün içinde, İsteyen Taraf ülkesini terketmekte serbest olduğu halde terketmemiş veya, terkettikten sonra bu ülkeye kendi isteği ile dönmüş olduğu takdirde, sona erecektir.

KESİM : IV

Bilgi

MADDE : 35

Karşılıklı Bilgi Sağlanması

1. Bu Anlaşmanın amaçlarının desteklenmesi bakımından, her iki Tarafın Makamları, ülkelerindeki soruşturmalar veya kovuşturmaları da kapsamak üzere ilgili konularda öteki Tarafın yararına olabilecek bilgi, belge, kayıt veya kanıtları, kendi yasalarının izin verdiği ölçüde ve uygun olan koşullar altında sağlamaya yetkilidirler.

2. Uygun olan hallerde, Taraflar, ceza işlerinde kendi yasaları, düzenlemeleri, yazılı kuralları ve uluslararası uygulamalarına ilişkin bilgileri birbirlerine sağlarlar.

MADDE : 36

Adli Siciller

1. Sözleşen Tarafların ilgili makamları, mümkün olan en geniş ölçüde, öteki Taraf uyruklarını ilgilendiren ceza mahkûmiyetlerini ve daha sonraki önlemleri birbirlerine bildireceklerdir.

2. İstem üzerine, Taraflar, İsteyen Tarafın bir uyruğu hakkında yapılmış ceza kovuşturmasına ilişkin adli sicillerin örneklerini, İstenilen Tarafıta adli makamlara verilebilen adli siciller ile aynı ölçü içinde sağlayacaktır.

MADDE : 37

Kişilerin Yerlerinin Saptanması

İsteyen Taraf, İstenilen Taraf ülkesinde bulunduğu sanılan kişilerin yerleri konusunda bilgi istediği takdirde, İstenilen Taraf bu kişilerin kendi ülkesinde buldukları yerleri ve adreslerini belirlemek için her türlü çabayı gösterecektir. Bu tür istemler, kimlik ve yer konusunda eldeki tüm bilgileri içerecektir.

KESİM : V

Usul

MADDE : 38

Yetkili Makamlar

1. Bu Anlaşmanın II nci Bölümü gereğince Yetkili Makamlar, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığıdır.
2. Bu Bölüm gereğince istemler, yalnız Yetkili Makamlar tarafından yapılacak ve bu Makamlar arasında doğrudan doğruya veya diplomatik yollardan iletilebilecektir.
3. İsteyen Tarafın Yetkili Makamı, istemleri, yerine getirilmek üzere ilgili makamlara gecikmeksizin iletacaktır.

MADDE : 39

İstem'in İşleme Konulması

1. İstenilen Taraf, yardım isteminin bu Bölümde yer alan hükümlerle uyumlu olmadığını veya yerine getirilemeyeceğini kararlaştırdığı takdirde, bunu, İsteyen Tarafa, nedenlerini de belirtmek suretiyle, derhal bildirecektir.
2. Yardım isteminin tamamlanması üzerine, İstenilen Taraf, istemin aslını, elde edilen tüm belge, bilgi ve kanıtlarla birlikte İsteyen Tarafa geri verecektir.

MADDE : 40

Dil

1. Karşılıklı yardıma ilişkin istemler ve dayanağı tüm belgeler, İsteyen Tarafın dilinde hazırlanacaktır.
2. Bu istemler ve dayanağı belgelere, İstenilen Tarafın dilinde aslına uygun ve tam çevirileri eklenecektir.
3. Bir istem sonucu elde edilen her türlü tutanaklar, beyanlar veya belgeler veya kayıtların çevirilerini yaptırmak, İsteyen Tarafa ait olacaktır.

MADDE : 41

Giderler

Bu Bölüm gereğince yapılan istemler, aşağıdaki giderler dışında, İstenilen Tarafça, İsteyen Tarafa herhangi bir gider yüklemeksizin yerine getirilecektir :

- a) 31 nci Maddeye göre, İsteyen Tarafta hazır bulunmaya çağrılan bir tanık veya bilirkişiye, oturma ve yol giderleri dahil ödenecek tazminat, Bu tazminat ve giderler, İstenilen Tarafdaki ikamet yerinden itibaren hesaplanacak ve İsteyen Tarafta yürürlükte olan tarife ve cetvellerde öngörülen ölçülere eşit miktarda olacaktır;
- b) 32 ve 33 ncü maddelere göre gönderilmiş olan tutuklu kişilerin gönderilme ve dönüşlerinin gerektirdiği giderler; ve
- c) İstemde ad gösterilmek suretiyle belirtilmiş olan özel bilirkişilerin ücretleri.

BÖLÜM : III

Son Hükümler

MADDE : 42

Ülkesel Uygulama

1. Bu Anlaşmada, her bir Sözleşen Taraf için atıfta bulunulan ülke deyimi, kendi yargı yetkisi altında bulunan tüm ülkeyi kapsar.
2. Bu Anlaşma, Sözleşen Tarafların, herhangi bir çok taraflı uluslararası anlaşma ile üstlenmiş veya üstlenecek oldukları yükümlülükleri etkilemeyecektir.

MADDE : 43

Yürürlük Alanı

Bu Anlaşma, yürürlüğe girdiği tarihten önce veya sonra işlenmiş olup da 2 nci Maddenin kapsamı içinde bulunan suçlara uygulanacaktır. Ancak, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş olup da önceki anlaşmalara göre geri vermeye konu olmayan bir suç için, geri verme kabul edilmeyecektir.

MADDE : 44

Yürürlüğe Giriş ve Yürürlükten Kaldırma

1. Bu Anlaşma onaya bağlı olacak ve onay belgelerinin değişimi Vaşington'da yapılacaktır.
2. Bu Anlaşma, onay belgelerinin değişiminden (30) gün sonra yürürlüğe girecek ve süresiz olarak yürürlükte kalacaktır.
3. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile, 6 Ağustos 1923 tarihinde İsviçre'de Lozan'da imzalanmış olan Türkiye ile Birleşik Devletler arasındaki İadei Mücrimin Muahedenamesi yürürlükten kalkacak, ancak, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce iletilmiş olan istemler 1923 Anlaşmasının hükümlerine göre işlem görecektir.
4. Sözleşen Taraflardan her biri, diğer Tarafa önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle bu Anlaşmayı yürürlükten kaldırıp sona erdirebilir. Yürürlükten kaldırma, bildirim alınmasından altı ay sonra geçerlilik kazanır.

Yukarıdaki hükümlerin tanıtı olmak üzere, Sözleşen Tarafların Yetkili Temsilcileri, işbu Anlaşmayı imzalayıp mühürlemişlerdir.

Ankara'da 1979 Haziranının yedinci günü, her iki metin de eşit değerde geçerli olmak üzere, Türkçe ve İngilizce dillerinde iki sayı halinde düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
HÜKÜMETİ ADINA

EK LİSTE

1. Taammüden adam öldürmek.
2. Kasıtlı veya kasıtsız adam öldürmek veya ölüme sebebiyet vermek.
3. Ölümle sonuçlanan haller de dahil, ağır yaralama veya müessir fiil; bedenene ağır zarar vermek niyetiyle yaralamak veya müessir fiilde bulunmak.
4. Yasa dışı çocuk aldırma.
5. Adam kaldırmak; kız veya kadın kaçırmak; hürriyeti tahdit etmek; çocuk hırsızlığı.
6. Cebren ırza geçmek; ırza tasaddi; fücür (evlenme yasağı olan yakınları ile cinsi ilişki); iki evlilik.
7. İsteyen ve İstenilen Tarafların her ikisinin de yasalarına göre belirli yaşın altındaki çocuklarla veya çocuklar üzerinde yasa dışı cinsi ilişki kurmak.
8. Fuhsa teşvik.
9. Yayın yoluyla hakaret.
10. Küçüğü veya bakımı kendisine ait olan kişiyi, yaşamları için tehlikeli olan veya olabilecek şekilde kasten bakımsız bırakmak veya kasten kendi haline terketmek.
11. Gasp; hırsızlık; geceleyin bina dahilinde hırsızlık; zimmet - ihtilâs; irtikâp.
12. Nâsı ızrar.
13. Emniyeti kötüye kullanma ve para, mal veya kıymetlerin kanunsuz elde edilmesi ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar da dahil, dolandırıcılık.
14. Sahte resmi veya özel belge veya kayıt düzenlemek veya bu gibi belge ve kayıtları tedavüle çıkarmak veya hileli kullanmak da dahil, sahtecilikle ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
15. Para, kıymetli evrak veya başka menkul malları yasa dışı elde edildiğini bilerek kişisel çıkar için almak, bulundurmamak veya nakletmek.
16. Kalpazanlık suçları.
17. Yalan tanıklık, yalan tanıklığa teşvik; yalan yere yemin etmek; adli bir makama veya bir hükümet dairesine veya bürosuna, yazılı veya sözlü, yalan beyanda bulunmak.
18. Binalarda kasten yangın çıkarmak.
19. Mahkeme görevlisini, jüri üyesini, tanığı veya cezai soruşturma yapmakla yetkili kılınmış kimseyi herhangi bir şekilde etkileyerek, rüşvet vererek, engelleyerek, tehdit ederek veya müessir fiilde bulunarak, adli kovuşturmaları veya hükümet kuruluşları önündeki kovuşturmaları kanunsuz engellemek veya ceza yasalarının ihlaline ilişkin bir soruşturmaya kanunsuz müdahalede bulunmak.
20. a) Resmi görevi, bedenene yaralanmaya veya herhangi bir kişinin canını, özgürlüğünü veya malını yitirmesine sebebiyet verecek şekilde kanunsuz kötüye kullanmak.
b) Kamu görevi, jüri hizmeti, devlet memurluğu için adaylık veya oy verme veya hükümet dairelerince sağlanan yararlardan faydalanma veya bunların kabulü ile ilgili olarak veya bunlara müdahale suretiyle zarar vermek veya tehditte bulunmak.
21. Bir kimsenin ceza ve tutukevlerinden firarını kolaylaştırmak veya buna imkân vermek; cezaevinde ayaklanma çıkarmak.
22. Rüşvetle ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
23. İç karışıklıklarla ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
24. Suç işlemek için kurulmuş işletmeler veya cemiyetler ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
25. Demiryolunda veya herhangi bir uçakta veya gemide veya başka ulaşım araçlarında seyahat eden bir kişinin güvenliğini tehlikeye sokan kasıtlı eylemler.
26. Yasalara veya Devletler Hukukuna göre korsanlık eylemleri; uçak veya gemide, bu uçak veya geminin kaptanı veya emir ve komuta yetkisini haiz görevlisinin yetkisine karşı ayaklanma veya isyan; bir uçak veya geminin cebir veya şiddet kullanılarak veya cebir veya şiddet kullanılacağı tehdidiyle zaptedilmesi veya kontrolünün ele geçirilmesi.
27. a) Kaçakçılık dahil olmak üzere, malların, maddelerin veya emtianın ithal, ihraç veya transit nakli ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.

- b) Kasıtlı vergi ve resim kaçakçılığı ile ilgili suçlar.
  - c) Uluslararası para transferleri ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
28. İflas yasalarına karşı işlenen suçlar.
29. Uyuşturucu maddeler, esrar, hallusinojen (sanrı veren) maddeler, kokain ve bunun türevleri ve öteki tehlikeli uyuşturucu ve kimyasal maddeler ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
30. Zehirli kimyasal maddeler veya sağlığa zararlı maddelerin yasa dışı imali veya sürümü ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
31. Ateşli silahlar, mühimmat, patlayıcı maddeler, yangın çıkarıcı aletler veya nükleer maddeler ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
32. Kıymetli evrak veya emtianın satışı veya nakledilmesi veya satın alınması ile ilgili yasalara karşı işlenen suçlar.
33. Sözleşen Taraflardan her ikisinin de yasalara uygun olarak, suçlunun geri verilmesinin kabul edilebileceği başka herhangi bir eylem.

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ S. Sayısı : 18'e 1 nci Ek

1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (2/7)

Milli Savunma Komisyonu Raporu

Milli Güvenlik Konseyi
Milli Savunma Komisyonu
Karar No. : 2
Esas No. : 2/7

8 . 10 . 1980

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Milli Güvenlik Konseyinin 6.10.1980 tarihli 6 ncı birleşiminde «1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi» görüşülmüş 1 ve 2 nci maddeleri aynen kabul edilmiş, 3 ncü maddenin görüşülmesi sırasında ise, Deniz Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Oramiral Nejat Tümer tarafından verilen önerge sebebiyle, bu önergede yer alan hususların Sıkıyönetim Kanununun 13 ve 15 nci maddeleriyle ilgisi, düzenlenmenin asıl maddelerde mi yoksa ek madde halinde mi yapılması gerekeceği, ek madde halinde düzenleme durumunda ise hangi ek maddeye öncelik verileceği ve ek maddelerin içeriği yönünden değişiklik gerekip gerekmediği hususlarının tespiti ve yeni bir düzenleme yapılabilmesi için teklifin çerçeve 3 ncü maddesi Komisyonumuzca geri alınmış idi.

Komisyonumuzca yapılan incelemede; Sıkıyönetim mahkemelerinin görevine giren suçları işlemiş olan siyasi partilerin her kademe ve yan kuruluşlarının yönetici ve üyeleriyle siyasi partilerle ilişkileri görülen diğer kuruluş ve derneklerin yönetici ve üyelerinin suç dosyalarının tek bir sıkıyönetim askeri mahkemesinde toplanmasının uygun olacağı kanısına varılmıştır. Böylece muhtelif sıkıyönetim komutanlıkları sıkıyönetim askeri mahkemelerinin yetki sahasına giren bu nevi suç dosyalarındaki deliller bir anda değerlendirilebilecektir. Diğer yonden, örneğin Türk Ceza Kanununun herhangi bir maddesini ihlal eden bir suç hakkında siyasi parti genel merkezinin bulunduğu sıkıyönetim komutanlığı askeri savcılığı ve askeri mahkemesinde soruşturma ve yargılama yapılması halinde bu soruşturma ve yargılama konusu olan suçun uzantısı olan ya da aynı amaç ve doğrultuda işlenmiş bulunan suçların tek elden soruşturulup kovuşturulması temin edilmiş olacaktır.

Maddeye Sıkıyönetim Kanununun genel hükümlerine paralel hükümler getirilerek, sıkıyönetim komutanına nezdindeki sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılmasına lüzum görmediği bu madde kapsamına giren suç dosyalarına ilgili makam veya adli mercilere gönderebileceği şeklinde de bir açıklık getirilmiştir.

Komisyonumuzca geri alınmış bulunan çerçeve 3 ncü madde yukarıdaki açıklamanın da doğrultusunda yeniden düzenlenerek verilmiş bulunan önerge ile Sıkıyönetim Kanununa getirilmesi öngörülen hükmün ek madde halinde düzenlenmesi ve bu ek maddenin Ek Madde 1 olarak düzenlenmesi ve evvelki Ek Madde 1'in Ek Madde 2 olarak yeniden düzenlenmesi uygun bulunmuştur.

Milli Güvenlik Konseyi'nin onayına arz edilmek üzere saygı ile sunulur.

Milli Savunma Komisyonu
Başkanı
Hâkim Tuğgeneral
Muzaffer BAŞKAYNAK

Sözcü
Hâkim Albay
İsmet ONUR

Üye
Hâkim Yarbay
Ersin ESEROL

Üye
Adalet Bakanlığı Kanunlar
Planlama Araştırma Genel
Müdürlüğü Başmüşaviri
Sait REZAKİ

Üye
Adalet Bakanlığı Kanunlar
Planlama, Araştırma Genel
Müdür Başyardımcısı
N. Yüksel TALAYMAN

1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 3. — 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Bu Kanunun 13 nci maddesindeki zaman ve yer kaydına bakılmaksızın, anılan madde ile 15 nci madde hükümlerine göre, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görevine giren suçları işleyen siyasi partilerin her kademe ve yan kuruluşlarının yönetici ve üyeleri ile siyasi partilerle ilişkileri görülen diğer kuruluş ve derneklerin yönetici ve üyelerinin suç dosyaları hakkında, soruşturma ve yargılama yapmaya, parti genel merkezlerinin bulunduğu yer Sıkıyönetim Komutanlıkları nezdindeki Askeri Mahkemeler yetkilidir.

Ancak, Sıkıyönetim Komutanı bu suçlardan nezdinde kurulan Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili makam veya adli mercilere gönderebilir.

İkinci fıkraya istinaden suç dosyasının gönderildiği makam dosyayı geri çeviremeyeceği gibi adli merciler de görevsizlik ve yetkisizlik kararı veremezler.

EK MADDE 2. — Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek ihtiyaca göre ve Milli Savunma Bakanının yapacağı teklif üzerine, istenilen sayıda Cumhuriyet Savcısı ile Cumhuriyet Savcı Yardımcısı, asıl görev yerleri ile ilişkileri kesilmemek ve kadroları saklı kalmak koşuluyla kazanılmış hakları olan kadro maaşlarıyla Sıkıyönetim Yardımcı Savcılıklarında süreyle sınırlı olmaksızın özel kanunlarındaki usule göre Yüksek Savcılar Kurulunca görevlendirilirler ve aynı usulle görevlerine iade edilirler. Yüksek Savcılar Kurulu, istemin intikalinden itibaren yedi gün içinde gerekli kararı verir. Bu şekilde görevlendirilen Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcıları Sıkıyönetim Yardımcı Savcılarının, görev ve yetkilerini haizdirler.

Görevlendirilecek Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının bu görevlerinde, fiilen en az beş yıl süre ile hizmet görmüş olmaları şarttır.

Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının yükselmeleri, birinci sınıfa ayrılmaları, ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır ve Sıkıyönetim hizmetinde geçirdikleri süreler asıl mesleklerinde geçmiş sayılır. Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarının çalışma ve genel davranışları gözönüne alınarak haklarında Sıkıyönetim Komutanı ve Sıkıyönetim Askeri Savcılarının düzenleyecekleri siciller ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı ile askeri adalet müfettişleri tarafından verilecek notlar, yükselmelerinde değerlendirilmek üzere Adalet Bakanlığına gönderilir. Üç aydan az olan hizmetler için sicil düzenlenmez.

Sicillerin düzenlenme şekil ve esasları yönetmelikle gösterilir.

Haklarında disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, şahsi ve görev ile ilgili suçların soruşturulması ve kovuşturulması ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır. Ancak, özel kanunlarına göre verilen izinden sonra soruşturma işlemi askeri adalet müfettişi tarafından yapılarak soruşturma evrakı Adalet Bakanlığına gönderilir.

Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcıları izin, istirahat, tedavi konularında Askeri Hâkimlerin statüsüne tabidirler; aylıkları, kesenekleri, sosyal yardımları ve ödenekleri Adalet Bakanlığı Bütçesinden, yollukları ve diğer giderleri Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı Yardımcılarına, bu görevlerinin devamı süresince 2155 sayılı Kanun uyarınca tayın bedeli ile eşidi derecedeki askeri savcılara ödenen Sıkıyönetim hizmet zammı da ödenir.